

"POMAGATI SI MORAS", je dejal mesar Al Reardon v Allstonu, Mass., ter odšel v Kanado, kjer si je nakupil srn toliko, da je lahko namoščil z njimi drugo meso, ki ga do tedaj ni bilo na trgu.

Oljna polja sedaj glavni predmet vojnih nevarnosti

Sredozemlje — najbogatejša ležišča petroleja — glavna točka sporov med 'zapadom' in 'vzhodom'. — Zapiranje poti Sovjetski uniji na jug

A ameriških radio forumih, v tisku in na shodih se veliko razpravlja o organizaciji združenih narodov, ki ima te dni svoje zasedanje v New Yorku, oziroma priprave v odsekih, da se bi ta ustanova ne ponesrečila kakor se je njena prednica liga narodov.

Idealizem in interesi

Ko se zastopniki držav snidejo — večinoma so se že zbrali skupaj, bodo vsi znova poudarjali gesla o demokraciji, o suverenosti in tako dalje. A za kulisami pa se bo kupčevalo, kakor zmerom.

Poročevalec Knightovih dnevnikov, John A. Thale, je milijonom čitateljev svojega tiska poučil — namreč ako so njegovo poročilo sploh brali, da je sedaj glavna borba v starem svetu za oljna polja, ne pa za demokracijo, civilne svobodščine in druge take stvari.

Gre se za petroleje, za rude, za vodna pota in sploh za vse tisto, kar se lahko zlorabi privatnemu dobičkarstvu in prid.

Čemu naša sila v Sredozemlju?

Ko je pred nekaj tedni naš mornarični tajnik poudaril, da imamo v Sredozemskem morju našo mornarico v pomoč naši vnanji politiki, se je povprečen Amerikan za to omembo jako malo zmenil. Kaj njega briga vnanja politika! Dasi — ako ga vprašaš, kaj on misli o izvajanju naših admiralov, generalov, mornaričnega ter vojnega tajnika, bo navadno dejal, da je to pač le njihna briga. Ako ga upozoriš, da nas utegnejo zavleči v vojno, ki ne bo našemu ljudstvu v nobeno korist, bo zadovoljen, češ, da smo imeli v vojnih najboljših "prospertite". In bo verjel, da bodo tudi v bodoče. Zato v tej državi ni tolikšnega nagnjenja proti vojnemu kot v drugih deželah, kajti po naših mestih niso lomastili ne sovražni avijoni, ob naših obrežjih ne sovražne mornarice in po naših poljih ne sovražni polki.

V drugih deželah je uničenja, ki ga še skozi par generacij ne bo mogoče izbrisati. Nam očitaajo, da smo kovali profite iz vojne, čeprav smo i drugim deželah pomagali.

V veliki meri nam posebno v

Evropi očitajo, da se pod krinko demokracije hočemo polastiti le oljnih polj. Oziroma jih ščititi našim petrolejskim magnatom v korist.

To so namreč naši "interesi" in radi tega jačamo naše sile v Sredozemlju, ki nadomešča angleško, katera je prej prevladovala na tem kraju sveta.

Čemu ne vzajemnost namesto kartelov?

Nekateri kritiki ameriške vnanje politike vprašujejo, čemu smo se odtegnili idealizmu in sedaj samo še pod diplomatično zaviritim maskami skrivamo naše prave namene.

V Moskvi vprašujejo, kaj hočemo v Perziji, ako nočemo v nji pomagati nikomur, ki je za demokracijo? John A. Thale odgovarja: da je tam gospodariča naša multimilijonarska oljna družba Standard Oil, skupno z angleškim, francoskim ter nizozemskim kapitalom. In kjer je Standard Oil, tam tudi naš State Department veliko pomeni.

Omenjeni avtor piše, kako so oljne družbe naših veselil zasadijo svoj vpliv kjerkoli so petrolejski vreli — ampak nikjer ne v korist ljudstva temveč povsod z razkošnimi dajatvami glavarjem, knezom, šahom in drugim trotom, ki drže ljudske mase v pedložnosti, ignoranci in (Konec na 5. strani.)

Vladna kontrola nad cenami v polomu

Predsednik Truman je minuli teden v govoru po radiu priznal, da je njegov sistem kontrole nad cenami mesnin omagal in da mu ni preostalo drugega kot dovoliti mesni industriji prosto pot.

Upal je, saj takoj je govoril v kampanjske namene — da četudi bodo cene narasle, bodo prej ali slej znižane. Ampak čem potemtakem je bilo sploh treba kontrole nad cenami?

Znano je, da mesa v tej državi ni še nikdar manjkalo — razen kadar se je dohod v kladnice in v mesnice umetno zaprlo.

Tako se je dogodilo v minulih tednih. In gospodinjje so morale

MEDNARODNO DELAVSKO GIBANJE SE VEDNO V VRTINCIH NEGOTOVOSTI

V Franciji se bodo v novembru vršile prve volitve v stalni parlament, kot določa nedavno sprejeta nova ustava.

Tri stranke v Franciji, ki so sedaj v ospredju, so v borbi za svoje pozicije in nobena izmed njih si ni še določno na jasnem, kam — to je — s katerim blokom.

Vodilna stranka na Francoskem je sedaj klerikalna kombinacija, ki se dela za radikalno, a namen ji je vrniti Francijo staremu redu. Vendar pa je v nji nekaj klerikalnih politikov, ki bi radi, da bi katoliška cerkev nasledila kominterno.

Komunistična stranka, ki je v Franciji sedaj druga najjačja, apelira na socialiste za obnovitev stare ljudske fronte. Prav tako apelirajo nanje glavarji klerikalne stranke — češ, na komuniste se ne morete nikdar zanesti, saj ste videli, kako so našo državo izdali v času sovjetskega pakta!

Sedanja volilna kampanja v Franciji je vroča kot še kdaj v njeni zgodovini ampak je tudi važnejša kot še kdaj.

Gre se za socializacijo in kapitalizem.

Slična borba se vrši v Italiji.

Ministrstvo vnanjih zadev je v nji minuli teden prevzel levičarski socialist Pietro Nenni. To je zanj v sedanjih razmerah Italije silno nevažno delo. A se dogaja sedaj, kakor se je po prvi svetovni vojni, da je reakcija kaj rada dopustila v najodgovornejše službe socialiste — danes i komuniste — češ, le vi lahko rešite položaj! Ker pa je očitno, da tega v takih okolščinah ni nihče zmožen, pa reakcija vrže krik na radikalce, — češ, glejte, vse vam obljubijo, pa ko dobe vlado, so pa slabši kot še katerikoli njihni predniki.

V Angliji je komunistična stranka sklicala prvič v času svojega obstoja konferenco vseh komunističnih skupin, kolikor jih obstoja pod imperijem Velike Britanije. To je podžgalo tudi delavsko stranko v snovanje načrtov za obnovitev socialistične delavske internacionale. Ampak vprašanje v obeh taborih je sorodno drug drugemu: namreč glede delavske stranke, naj li obnovlja internacionalo v korist imperijalizma, ali pa se odloči za drugo linijo, ki lahko pomeni popolno uničenje Velike Britanije?

Dejstvo je, da je mednarodno delavstvo sedaj močnejše kot še kdaj. In prav tako je resnica, da mednarodno ni bilo še nikdar slabše organizirano kakor danes. A veljavo pa ima tako ogromno kot še nikdar v zgodovini. Da se je bi le znalo tudi poslužiti na vseh koncih in krajih, pa bi bilo klicev v tretjo svetovno vojno kmalu konec.

"Socialne" reforme v Braziliji

Brazilija je izmed velikih dežel v socialni zakonodaji ena izmed najbolj zaostalih in nazadnjaških na svetu. Dasi ima vsled svojih prirodnih zakladov in ogromne površine rodovitne zemlje nepregledne možnosti za ustvarjanje blagostanja, je milijone njenih prebivalcev v pomanjkanju, brez higijenskih naprav ter zdravniške oskrbe.

Dasi je sedanja vlada uvedla zakon, ki določa delavcem nekaj "bonusa" od dobička delodajalcev, en dan počitka v tednu, osemurni delavnik in teden plačanih počitnic v letu, so delavske unije še vedno izven zakona, to je, na ljubo izkoriščevalcem neodvisne delavske unije v Braziliji niso dovoljene.

V Braziliji ni še nobene odškodninske postave, ne socialnega zavarovanja, ne socialnega zdravstva. Vladajo jo le diktatorji, ki imajo za ljudske potrebe prav malo — a večina njih nobenega smisla. Poznajo le sebe in sloj privilegijev, ki ga ščitijo in on njih.

Cenzura meddržavnih pisem v Avstriji ukinjena

Anglo-ameriške zasedbene oblasti v Avstriji so dne 5. oktobra oznanile, da pisem, ki so pošiljana iz raznih držav in gredo v druge kraje preko Avstrije, ne bodo več podvržena zavezniški cenzuri.

Danska izvažajo pivo

Oktober je ministrstvo trgovine v Kopenhagenu oznanilo, da bo do prihodnjega januarja izvoženega iz danskih pivovarj v Zed. države, Južno Ameriko, v Afriko, Francijo in Belgijo 80 milijonov steklenic piva.

Mirovna konferenca bila za Francijo zelo draga stvar

Francija je imela z mirovno konferenco, ki se je zaključila minuli teden, veliko dohodkov, a še več stroškov ter na pretek glavobola. Dasi so imeli vsi vodilni državniki iz tujih dežel svoje stráže, jih je morala kajpada še posebej zaščititi francoska vlada. V ta namen jim je določila nad tisoč svojih najboljših častnikov tajne službe.

Poleg delegatov se je udeležilo mirovne konference 2.100 časnika z vseh krajev sveta, in francoska vlada je morala tudi njim iti na roko. Ako se jim bi zamerila, bi jo v svetovnem tisku obirali, kar bi za njeno bodočo ekonomijo (ali bolje, turistik) ne bilo dobro.

Casnikarji so prišli iz 48. držav. Imeli so zdržema zaposlenih 900 telefonskih žic, za stan jim je bilo danih 2.000 sob in francoska vlada jim je dala na razpolago 200 avtov.

Delegatov je bilo na konferenci 1.384, ki so zastopali 21 dežel. Resnična delegacija je štela le kak ducat do dva delegatov iz vsake dežele, drugi so bili svetovalci ter veščaki, ki so bili delegatom na razpolago s poljanili, statistikami in argumenti.

Francoska vlada je imela s to konferenco \$1.140.000 izrednih stroškov.

Med časnikarji se je izvršilo glasovanje o vprašanju, kdo izmed delegatov je napravil nanje najboljši vtis in kdo najslabšega.

Večina reporterjev se je izrekla, da je izmed vseh najboljših nastopal francoski predsednik Bidaul' in na drugem mestu — verjemite ali ne — Andrej Višinski.

Najslabše mnenje pa so odnesli o Edvardu Kardelju in na drugem mestu o predstavniku avstralske vlade. Oha so smatrali za "sitneža" in čestokrat za arogantna v nastopih.

Vzlic temu pa se o Kardelju lahko reče, da si je upal povedati v brk Angležem in Amerikancem kar je mislil o njih in pa kako Jugoslavija precejnje anglo-ameriški blok. Naravno, da se je Kardelj pri tem zameril najbolj angleškim ter ameriškim reporterjem, ki so bili skupno s kanadskimi ter avstralskimi v večini.

KONFERENCA PROSVETNE MATICE V ZAPADNI PENNI

Društva, klubi in druge organizacije v zapadni Pennsylvaniji so vabljene poslati zastopnike v nedeljo 27. oktobra v društveni dom v Bridgevillu. Pričetek ob 2. popoldne. T zborovanje bo po seji federacije SNPJ.

Potrebno je, da pošljejo zastopnike vse pridružene organizacije. Časi so resni zares in je potrebno da se brigamo za probleme, ki so nam vsem skupni. Torej pridite vsi.

Jacob Ambrozich, tajnik.

Rusija vrača vojne ujetnike

Rusija je vrnila v Nemčijo od začetka avgusta 122.215 vojnih ujetnikov. Čenijo, da je v Rusiji še okrog 300.000 nemških vojnih ujetnikov.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Mirovna konferenca v Parizu se je veliko pečala posebno s "trmoglavostjo" v z h o d n e g a (sovjetskega) bloka in pa nasprotna (sovjetska) stran z "dolarsko diplomacijo". Slednji očetek je bolet vse tri glavne ameriške delegate. Ampak so si stališe poslabšali vsled prva tega kar so hoteli najbolj zanikati.

Zed. države so neoporečno najbogatejša država na svetu. Med vojno so producirale, da je bilo čudo. In s svojim materijalom so zalagale ves zavezniški svet. To mu sedaj iz Washingtona pogostoma očitajo, posebno Stalinu, češ, dali smo ti v pomoč vojne materijala v milijardah vrednosti, sedaj pa taka nevažnost! Toda v Rusiji tudi računajo. Naštevajo ogromno uničenih polj, mest, opustošenja najbogatejših sovjetskih žitnic in pa na kupe ubitih. Dasi človeška življenja nimajo kdo ve kolikšne vrednosti, se jih vendarle šteje za med vojne izgube. A pri nas je za glavno pravilo še vedno v veljavi to, koliko materijala smo komu poslali.

Turčija bo dobila od Zed. držav veliko posojilo, da si bo z njim modernizirala svojo industrijo, pristanišča in utrdbe. Namen je s tem izpodbiti zahteve Sovjetske unije, ki se nad Turčijo že dolgo gnjava radi njene ljubimkanja z zapadnimi silami. Moskva namreč hoče, da je sedaj že skrajni čas rešiti vprašanje Dardanel tako kakor ona hoče. Ako bi ji Turčija ugodila, bi bila s tem pritegnjena v sovjetski blok. A Zed. države in Velika Britanija ji ponujata veliko več in Turki so dobri mešetarji. Izgleda, da za enkrat bo morala Sovjetska unija popustiti, dasi tega sedaj še ne name-rava. Hoče pa preiskusiti, koliko daleč so Zed. države pripravljene riskirati mir. Moskva si ga

želi, toda ne popolnoma na svoje stroške.

New Leader v New Yorku lo mi v svojih zadnjih par števil kah kopja v bran obsojenega za grebskega nadškofa Stepinaca in dopoveduje svojim čitateljem, kako zelo se je v času nemške okupacije potegoval za Zide ter jih nšteto otel v Italijo. Če pa bi newyorški čitatelji "New Leader" poznali vse plati zvona, bi razumeli, da jih vara. V Zagrebu je bila res precejšnja kolonija Zidov. Mnogi izmed njih so bili bogati, pa so si pomagali naprej. Toda ne nadškof Stepinac, ne nihče drugi jim ni šel na roko iz kakšnih človekoljubnih namenov. Kajti tisti Zidje, ki niso imeli imovine, niso mogli nikamor. V težavnih vojnih dneh so pota odprta le takim, ki imajo napolnjene mošnje. In se izmed teh se vsi ne preriejejo skozi.

Konstantin Fotič je pozabljena oseba. Toda New Leader ga še nevdzrmeta oglašaja in ga ponuja radio omrežjam v razkrinkavanju Tita ter njegovega "krvavega režima". V tem oziru je "New Leader" bolj zagrižen kot je Hearstov tisk in veliko bolj strupen kakor McCormickov "Chicago Tribune".

Čehoslovaška je dobila od Zedinjenih držav nad 50 milijonov dolarjev posojila, ki bi ga nam dobro obrestovala. In za vso vsoto si bi morala nakupiti stvari v naši deželi. S tem posojilom je imela vlada v Pragi že dolgo veliko preglavic. Naši zastopniki namreč nimajo radi takih dežel, ki se prištevajo v sovjetski ali takozvani slovanski blok. Zato smo dali pod najboljšimi pogoji Angliji par milijard posojila. Franciji nad milijardo in dali smo ga deželam v latinski Ameriki, toda Jugoslaviji smo ga kar že v začetku pogajanj odklonili. Poljski pa smo ga (Konec na 5. strani.)

Henry Wallace je za resničen ljudski časopis, a je zanj brez programa

Henry Wallace se je podal v uredniško službo. Načeljeval bo reviji New Republic. Ampak ji je povedal v naprej, da bo urejevanje prevzel le, ako se jo razširi med delavce, male trgovce in obrtnike ter med farmerje.

Ta revija je bila doslej le malo razširjena in zahajala le edino med takozvane liberalce ter intelektualne kroge.

Ako bo njeno lastništvo hotelo in moglo ugoditi Wallecevi zahtevi, bo moralo število naročnikov dvigniti za okrog milijon.

V zgodovini te dežele smo ali pa poznamo samo dva delavska lista, ki sta imela milijon in tudi več cirkulacije.

To je bil nekdanji socialistični tednik "Appeal to Reason" v Girardu, Kans., in pa nesocialistični tednik železničarskih unij "Labor" v Washingtonu, D. C. Naš bivši podpredsednik Wallace smatra, da je tu mesto za še bolj vpliven delavski list, kot je bil omenjeni v Kansasu, ali pa kot je sedanji "Labor" v zveznem glavnem mestu. Omenil ni nobenega, ker sedaj samo za svojega dela reklamo.

Toda koliko bo on za njega storil? Tisti uredniki in upravniki, ki se morajo razen gradiva brigati tudi za dohodke, so Wallacea najeli zgolj radi biznisa. Že v pamladi je bilo poročano, da se bo revija "New Republic" združila bržkone z revijo "Nation".

Wallace se je dela lotil, ni pa si še določil pravega programa. Pravi, da hoče nadaljevati po Rooseveltovo. Ampak Roosevelt je Wallacea zavrgel. In da hoče nadaljevati "New Deal". Tudi tega sedaj ni več.

Vrh tega bo Wallace govoril na shodih demokratske stranke, v pomoč njenim kandidatom, ki se potegujejo za izvolitev v sedanji kampanji.

Kako more on prisrčno agitirati za politične mašine demokratske stranke, ki so mu ukradle podpredsedniško nominacijo ter jo dale Trumanu? Samo to naj si ljudje, ki kaj razumejo, predočijo, pa jim bo jasno, da Wallace še niti po vseh teh skušnjah ne ve, kam spada. Med progresivce na tak način gotovo ne, četudi izgleda, da je v njihovem taboru.

plačati za živeč milijone dolarjev več kot pa bi, če bi bila vladna kontrola zmožna kontrolirati trg in cene.

V teku nekaj dni so se cene potrebščinam dvignile okrog nadaljnih deset odstotkov. "Kaj bomo počeli?" se vprašujejo demokratski politiki, ki so skoro vsi za inflacijo, a boje se v novembriških volitvah izgubiti glasove.

Kaj pa unije?

S stankami prete. Se namreč še niso nič naučile, da malenkostna zvišanja mezde ne pomenijo drugega kot še toliko višje podražitve življenskih potrebščin.

Minuli teden je imela v Chicagu konvencija Ameriška delavska federacija (AFL), ki pa se je bolj gnjavila z bojem zoper Sovjetsko unijo in komunizem, pa proti obnavljanju mednarodne delavske strokovne internacionale kot pa proti ekonomskim hibam, ki se zajedajo v našo deželo in s tem v žepe vseh, ki so odvisni od zaslužka.

Predstavniki AFL so sicer robantili proti druginji, toda tako suhoparno, da se jim je videlo, da kar se njih tiče, niti ne vedo, da obstoja, razen v kolikor čitajo o podražitvah v tisku in poslušajo v radiu. Njihne plače so dovolj visoke, da takih nadleg

na sebi ne čutijo.

Zato pa toliko več vpijejo proti "rdečkarijem", namesto da se bi sami poglabili v socialna vprašanja in s tem preprečili "komunistično" nevarnost.

In sedaj, ko bodo volitve, bodo vsi unijski voditelji le za "prijatelje", kakor so bili v vseh prejšnjih volilnih bojih. Ko pa so "prijatelji" izvoljeni, pa začno boj proti njim. In to traja do vsakih naslednjih volitev. Nekega dne bo ta taktika povzročila ogromen političen in ekonomski polom in kaj potem — če se pomisli, da nimamo na političnem polju ničesar kot dve kapitalistični stranki?

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Pub y Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

ditor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Kovanje miru v znamenju prerokb o neizogibni tretji svetovni vojni

Versailles: Zavezniški mir v omotih tajnih pogodb, imperialističnih kupčij, zanikanja Wilsonovih 14 točk, pot v fašizem, vhod v drugo svetovno vojno.

Luksenburška palača v Parizu. Znova zavezniški mir. Napake še večje kakor po vojni št. I. Enajst tednov razmotrivanj, prerekanj in imperialističnega mešetarenja.

Na konferenci v Versaillesu je bil Woodrow Wilson. V luksenburški palači ni bilo ne Wilsona, ne Roosevelta temveč iz Zed. držav — ki so imele skoz in skoz glavno besedo — le ljudje, ki jih radikalni svet označuje za torije, reakcionarje in predvsem za branitelje kapitalizma.

Kdor veruje v kapitalizem, ne more biti idealist v nobenem pomenu te besede. Naš državni tajnik Byrnes je sicer prošli petek po radiu argumentiral, da je zastopal Rooseveltov program in sploh da Zed. države hočejo nič drugega kakor res pravičen, trajen mir.

Zveza protestantskih cerkva pa je na svoji nedavni konferenci sprejela manifest, v katerem apelira na državni department, da naj preneha z bazami okrog Sovjetske unije in zaeno tudi z vojno propagando proti nji. Zveza teh cerkva ni komunistična — tega ji ne bi nihče mogel očitati. Ampak je za mir. Dasi sistema, kot ga uvaja USSR povsod, kjer ima kaj vpliva, nima rada, vzlic temu ta zveza protestantskih cerkva v Zed. državah smatra, da naj nehamo govoriti o vojni proti Rusiji. V vojnah padajo ljudje, ne sicer tisti, ki jih povzročajo, temveč oni, ki so pozvani vanjo. In pa mestni proletariati.

Ob zaključku mirovne konference v Parizu se je dogodil tragičen prizor, da jugoslovanska delegacija na nji ni bila nazvoča.

To je spominjalo na Versailles.

Takrat se Nikolu Pašiću ni zljubilo, da bi bil argumentiral proti zavrtni tajni pogodbi zaveznikov (Anglije in Francije), ki so dali Italiji Trst, velik del Kranjske in molčali, ko so si Italijani vzeli tudi Zader in Reko.

Sedaj je anglo-ameriški blok Jugoslaviji Trst znova odrekal. Države, ki so tisoče milj od Trsta, so odločile tako, kakor sta želela Ernest Bevin v imenu Anglije in posebno pa naš državni tajnik Byrnes.

Tako je bila mirovna konferenca v Parizu zaključena, ne da bi kdo verjel, da je bila kaj drugega kot le tipanje, kako se za-plesti v tretjo svetovno vojno.

Jugoslavija, majhna kot je, je svojo delegacijo z mirovne konference protestno umaknila tik pred njenim zaključkom.

Njena poteza je anglo-ameriški blok sicer nekoliko poparila, ampak ne toliko, da bi odnehal od svoje taktike.

Mi v tej deželi — namreč naša vlada, smo odločni, da le naša volja mora obveljati. V svojem govoru po radiu je državni tajnik Byrnes to mnenje zanikal, češ, da smo pri volji za kompromise, ali ne tako, da bi samo sovjetska oblast obveljala.

Toda ako si pokličemo nazaj izjavo zveze protestantskih cerkva, vidimo, da je naša vnjanja politika sedaj usmerjena bolj kot še kdaj v prid privilegijev, dasi pod zavajalnimi gesli.

To sta po ovinkih priznala tudi državni tajnik Byrnes in njegov drug na mirovni konferenci v Parizu, republikanski senator Vandenberg iz Michigana. Češ, da naj v Zed. državah nehamo govoriti o "neizogibni" vojni z Rusijo, ako hočemo, da nam bo verjela v naša mirovna zagotovila.

Toda kaj pa z našimi vojnimi bazami, ki jih imamo okrog Sovjetske unije? Ali naj pomenijo, da jih uporabljamo v mirovne namene? Kaj naš monopol atomskih bomb? Cemu brodovje v Sredozemskem morju?

V Kremlinu so uverjeni — kakor so v Londonu, Parizu in drugod, da se gre tu v pripravljanju spopada kapitalizma proti sovjetskemu ekonomskemu sistemu.

In samo radi tega je bila mirovna konferenca v Parizu polom. In le to je vzrok, čemu je v novo mednarodno organizacijo združenih narodov manj vere kakor pa je bilo v Wilsonovo ligo narodov.

Diplomati mešetarijo ne da bi znali koga prepričati o svojih namelih

Na Kitajskem je civilna vojna. Posredovalci Zed. držav skušajo že od leta 1941 ustvariti v tej ogromni deželi riža nekaj spozrazum med kumintangom, kateremu načeljuje Čiang Kai-šek, in komunisti.

Toda civilna vojna traja vzlic vsemu dalje. Mnogi si tega pojav ne znajo razložiti. Toda je enostaven. Ko je Kitajska postala republika, pod vodstvom velikega socialističnega misleca Sun Yat-sena, je narod pričakoval osvoboditve izpod izkoriščanja. Naše takozvane "zapadne demokracije", med katerimi so bile takrat tudi Japonska, Nemčija in Italija, so Sun-Yat-senu prepredile izvršitev preobrata iz fevdalizma v socializem, v katerega je veroval in se boril zanj.

Zapadni kapitalizem, s pomočjo japonskega, se je zavzel Kitajsko ohraniti starih privilegijem. To se mu je posrečilo — Kitajcem v strašno nesrečo.

Tako je tam še danes.

Ameriška diplomacija se zares trudi ustvariti mir na Kitajskem, toda na popolnoma nepreprečevalen način.

VPRASANJE PALESTINE je za Anglijo silno trd oreh. Židje jo hočejo za svojo državo, a Arabci se protivijo ne le v Palestini temveč v vseh arabskih deželah. Ker bi Anglija rada ta problem kako razvozljala, je povabila v London zastopnike Arabcev in Židov. Prvi so se odzvali, drugi so poslali le par "opazovalcev". Med tem je Truman izjavil na naslov Anglije, da naj prepusti v Palestino v čim krajšem času še 150.000 Židov, ki se sedaj potikajo po Evropi v kempah za begunce. Gornje je slika z anglo-arabske konference v Londonu. Na desni je premier Attlee in sedeč pri mikrofonu v sredi je vnjanji minister Ernest Bevin. Oba sta se nad Trumanom zelo razhudila, ker je s svojo izjavo razburil udeležence konference in Angliji njeno nalogo glede mandata nad Palestino še bolj otežilo.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Lamentacije...

Cela dva tedna počitnic! Počitnic... Ze nad mesec dni nam razbijajo in rogovilijo okrog hiše in v hiši popravljajo in barvači in kaj vem kaj še vse. So ročni in delo jim gre prilično hitro od rok. Toda nesreča je ta, da imajo poleg našega železa še štiri, pet drugih želez v ognju. In tako skačejo: danes delajo tu, jutri pa bogzna kje, pojutrišnjem mahnejo spet kam drugam. Uboge žrtve se pa vrstimo, čakamo in kolnemo vmes.

Ali točni pa so. Ob osmih začno, opoldanski odmor traja natanko eno uro in ko je kazalec na pol petih, je za tisti dan zapak. Če je žebelj le napol zabit, bo napol zabit počakal prihodnje osme ure katerega koli že jutra.

In zelo previdni so... Po kuhinjski peči so razganili časopis in nanj postavili terpentin v odprti posodi in že precej poljoni. Pod časopisom pa je — na srečo še nedolžno — gorel pilotek, prizigalnik po naše. Papir je bil že dokaj vroč, ko sem pilotek upihnila, in vroče je bilo tudi meni.

Orodja in posodja si vsega seboj ne pripeljejo. Čemu? Saj naša žaga dobro reže in lestva je še skoro nova, takisto tudi kladivo, dleto, sploh vse je uporabno. In vse tudi sami najdemo. Naravnost ganljivo se mi je zdelo, da mešajo cement v posodi, v kateri jaz namakan in izpiram čipkaste zastore in druge take fineše.

V hiši imamo seveda od vrha do tal, od sprednjega do zadnjega konca vse premaknjeno, vse zvezlečno na sredo. Prve dni je bilo mučno, zdaj sva se z Japetom kar že privadila. Nekam resignirano se sučeva in loviva skozi labirint vse te navlake. Bog sam si ga vedi, kdaj, kako in odkod se je je toliko nabralo!

Na površje prihajajo predmeti, ki so se nam nekaj zdeli predragoceni, da bi jih zavrgli. Pa smo vsa ta leta prav lahko shajali brez njih ter jih skoro vseh že docela pozabili. In sva se oba svečano zarotila, da jih kar od kraja in enkrat za vselej zmečeva na smetišče. Toda ker predobro poznam naravo naju obeh,

Očitano Rusiji, da podpira kitajske komuniste, dočim je vsemu svetu znano, da trošimo mi stotine milijonov dolarjev na leto v pomoč Čiang Kai-šeku ter njegovi vladi. Torej pomagamo reakciji, pod pretvezo, da delujemo za demokracijo.

Slično taktiko uganjamo na Japonskem. Naš vrhovni poveljnik v mikadovem cesarstvu, general MacArthur, sicer zanikava, da vodimo na Japonskem politiko za obnovo kapitalizma v nji, ampak dejstva so očitna in jih ni niti njemu mogoče zamgliti.

V Grčiji smo odkrili na strani kralja in reakcije, ki je bila fašistična pred vojno in je fašistična tudi sedaj.

Včasih so se Zed. države potegovale za demokratiziranje Indije. V nji prebiva pod avtokratičnimi, nesanitarnimi, nečlovekoljubnimi razmerami kakih 400 milijonov ljudi in vzlic temu ima ta Indija več pravice, pod pokroviteljstvom Angležev, odločati o plovi po Donavi kakor pa o svoji usodi. Na papirju ji obljubljajo svobodo. Enako v Egiptu. Ampak v ospredju vseh takih obetanih so imperialisti namreč magnati kartelov, ki žanjejo znoj milijonov v svoje malhe.

Imperialisti se igrajo z usodo Palestine, oziroma z Židi, ki se bi radi vrnili tja. In igrajo se z Grčijo itd.

Kadar pa so kje volitve, se silovito radujejo, ako jim uspe pridobiti njihovim konservativnim strankam "večino". Tak je kapitalizem, ki se bi sedaj rad odel s plaščem demokracije, pa ga jezi, ker niti s tem pretvarjanjem masi ne more nasuti peska v oči.

z visokoletečimi človekoljubnimi frazami. Pa saj jih še poznali niso, kajti so to piškavi sad piškave civilizacije zadnjih stoletij. Odkrito in brez vsakega hinavljenja so izražali svoja mišljenja, namreč, da je preprosti človek v njihovih očeh manj nego njihov čistokrvni konj, ali pa njihov pes izbrane pasme; da je bil rojen zato, da streže svojemu gospodu, njegovemu konju in psi. Potrebne za to so mu le tri čednosti: pokorščina, pokorščina in pokorščina. Kdor se jih zvesto drži, bo videl po smrti sveta nebesa, kdor ne, so pa za grajskim zidom pripravljene vislice, odkoder bo še gorak zletel vragu na vile.

Cerkev se ni nič protivila tem nazorom, kajti imela je tudi ona od njih koristi. Molitvice same ne znesajo skupaj niti male krčnice, kamoli velikih cerkvenih zemljišč. Treba je zato hrbtov, živih pručk, po katerih se pride do bogastva, moči in oblasti.

Zdaj smo bolj uglašeni in vsilic ni več za vsakim zidom. Znamo pa zato drugo orodje, ki je naši uglašenosti bolj prikladno, vendar pa nič manj učinkovito. To orodje so diplomatske spletke, podkupovanja, grožnje, odtegnjenje posojil in tako dalje.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.)

SANSOve krajevne organizacije v Chicagu prirede vinskotrgatve v soboto 26. oktobra v dvorani SNPJ.

Pevski zbor France Prešeren priredi koncert v nedeljo 3. novembra v dvorani SNPJ.

Društvo Slovenski dom št. 36 SNPJ bo imelo veselico v soboto 9. novembra v Aldine Hall, 911 Armitage Ave.

Pioneer št. 559 SNPJ, zabava in slavnost enoindvajsetletnice društva v soboto 23. novembra v dvorani SNPJ.

Slavnost jugoslovanskega dne v nedeljo 1. decembra v Pilsen parku. Božičnica federacije SNPJ škakega okrožja za člane mladinskega oddelka v nedeljo 22. dec. v dvorani SNPJ.

Pioneer št. 559 SNPJ, slavnost in banket v počast veteranom v soboto 11. januarja v Lawndale Masonic templu, 23rd & S. Millard Avenue.

Kegljska tekma SNPJ in zabava 26.-27. aprila 1947. Zabava 27. aprila v dvorani Sokola Havliček Tyrš. Kegljska tekma 28. aprila v Cascade Center Alleys, W. Cermak Road.

Krivcev veliko, a le redki so kaznovani

Ben Fishel v Cairu, Ill., ki trguje s starimi avti (used cars), je bil na zveznem sodišču obsojen na \$65,000 globe ter dve leti zapora, ker jih je prodajal po nadstropni ceni in s tem kršil določbe OPA.

Ako se pomisli, da so skoro vse "used" kare na sedanem trgu prodane po višjih cenah kot jih določa OPA, je kaznovani Ben Fishel bela vrana med kršilci. Kajti le redkokdaj izmed njih pride oblastim v roke.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Mirovna konferenca v Parizu se je zaključila v razočaranju. Zmagovalci in premagani enako — vedo, da je to resnica. Ze začetek te konference je pokazal tisto usodno grupiranje, katerega se ni dalo premostiti z nobeno logiko. Zastoj je govoril Kardelj, Višinski in Molotov. Tukaj je bil že prej izdelan sklep, da Rusija ne sme do Sredozemskega morja in ne do Jadrana — in v tem smislu se je glasovalo od začetka do konca. Dan pred zaključkom konference so Jugoslovani zapustili zborovanje, vedoč, da je vsaka poštna rešitev njih pravic — nemogoča.

Teško je ugibati posledice. Kakšne vezi bo imel Trst z Italijo, za katero se je tako navduševalo po naših in angleških zastopnikih? Italija, katere sama komaj more vzdrževati tista pristanišča, katere so del njenega ozemlja — kaj šele Trsta, za katerega se niti pod Mussolinijem ni brigala. Italijanski tržaški delavci to vedo: Za to so, da se Trst pridruži Jugoslaviji, kajti to pomeni biti del celine. To pomeni promet ne samo z Jugoslavijo, ampak z vso osrednjo Evropo.

Trst kot prsta luka bo imel iste težave. Teško je misliti, da bodo Jugoslovani namerili svoj promet v tržaško luko. In brez prijateljskega ozadja bo imelo to mesto težak obstanek. Vse to se je povedalo skoro dnevno na minuli mirovni konferenci — ali srca in ušesa so bila zamrznjena. Milijon in pol jugoslovanskih žrtel na strani zaveznikov ni pomenilo veliko. So pač volitve pred durmi in italijanskim glasov je veliko.

Glasovanje za ustavo, katero se je vršilo 13. oktobra v Franciji, ni bilo ravno kar bi mogel reči človek popolni izraz francoskih volilcev. Več kot devet milijonov volilcev je ostalo doma za pečjo. Vzrok je bil menda silovit napot generala de Gaulle, da "umici" to ustavo — katere ne daje po-njegovem mišljenju dovolj moči predsedniku republike v slučaju vojne ali politične krize. Ker so vse tri večje politične stranke podpirale novo ustavo, to so socialisti, komunisti in popularni republikanci, je izgledalo, da so zadnji, kateri so oficijelna stranaka generala — ostali v večini doma.

V sredo 16. oktobra se je končala drama v Nuerebergu. Le škoda, da se ni v tem slučaju ravnalo po sistem ciganskem načinu, kateri je pretepel otroka prej, kot je pa ta imel priliko razbiti posodo. "Češ, potem je prepozno." Te fante bi morali obseliti že leta 1933. Herman je bil še toliko navihvan, da jim je umrl še predno so ga mogli obseliti. Sedaj študirajo, kje je do bil trup...

Pri nas
Predsednik Truman se je zopet oglašil. Njegov govor je bil žalosten — poln grozobe, govor človeka, kateri ve, da je premagan — ter se zaveda, da se mora ukloniti tri tedna pred volitvami. Takega slučaja še ni bilo nikdar v tej deželi. Vsega pramañkuje, dočim so s hrabre nadržane do stroja z blagom. Mesnice so bile prazne že cel mesec, dočim še ni bilo nikdar toliko živine na ameriških prerijah. Če je bil katerikrat "sit-down strike" v tej deželi se je vršil minule tedne. Ampak niso bili delavci. Gospodje kapitalisti niso napravili dovolj profitov, pa so vrgli bombo na živilski trg. Celotni korporacijski profiti v letih 1942-45 so bili — odštevši vse davke — \$9,500,000,000 letno, v tem letu bodo dosegli fantastično številko \$14,000,000,000. Stirinajst tisoč milijonov čistega dobička. In še jim ni dovolj. Kot pravijo naši dični republikanci, da je še preveč komunizma v tej deželi.

Da so kramarji in profitarji po celem svetu enaki, to se reče kjer jim je dovoljeno, vam kaže zgodba Svete dežele. V Palestini so Arabci proglasili strog boj kot židovskega blaga. Noben pošten Arabec ne sme oskruniti svojih rok z ničesar kar je židovskega. Ali dogajajo se čudne stvari. Tri največje židovske tovarne za čokolado so v Tel Avivu. In ena najboljših odjemalcev teh trvdik je velika arabska trgovina, katere razpošilja čokolado po vsem arabskem ozemlju, kajpada zavitega v papirju z mohamedanskimi napismi. Isto tako z kuhinjsko posodo, katero je izdelano v židovskih tovarnah z arabskimi imeni.

Da je stvar še boljša — Židje izdelujejo arabske znake "Ne-jada", to je velik bakren znak, katerega nosijo nacionalistični Arabci in kateri pomeni "Arabska zemlja za Arabce". Seve, v tem je vključena Palestina. To-rej za "krajcar" se vse napravilo. Sedaj, ko so republikanci (katerim je poleg žajfe, belih srca, mesa — komunizem glavna snov v predvolitvenem boju) porabili že skoro vso municijo, jim je dobro došel bivši velekomunist in sedaj spreobrnjen katolik, nekdanji urednik "Daily Workerja", Louis F. Budenz. V svojem govoru pretekli teden v Detroitu je povedal ta izporkorjen grešnik, da je tu v tej deželi neki človek, bivša glava komunistične internacionale, kateri daje vsa povelja kaj naj dela in kaj ne sme delati ameriška komunistična stranka. Povedal je tudi, da če je treba bo kot zapri-sežena priča povedal ime tega skrivnostnega človeka v to pristojno oficijelno mesto. Kot čitamo v listih se mu je ta želja že izpolnila.

Naše gibanje
Centralni odbor podružnic SANSa v Chicagu prireja veliko veselico z vinsko trgatvijo v soboto zvečer 26. oktobra v dvorani SNPJ na Lawndale Ave. Namen te veselice je kajpada otroška bolnica v Jugoslaviji. Udeležiti se je moramo polno-močno. Kot slišimo, se v starem kraju vse silovito obnavlja, zato je naša dolžnost, da saj malo pripomorem pri tem velikem delu. Vsak krajcar, kateri gre sedaj v pomoč — bo dvojno zalegal. Zato vsi na to veselico!

Zadnjič sem omenil v moji koloni za priredbe če je le mogoče v prid našemu listu! Čene papirju, se stalno dvigajo, isto tako tudi drugi stroški. Če je le mogoče prirediti kakšen koncert ali pa veselico, ali večerinko, dramsko predstavo ali kaj sličnega — kajti to bi imelo dvojno korist. Prvič, bi pripomogli listu in drugič oživeli družabno življenje v koloniji. Kaj mislite o tem?

Naša propaganda po radiu v Aziji

Naš state department se pogaja s filipinsko vlado za zgraditve velike radio postaje blizu Manile, ki bo dovolj močna odajati ameriške programe širom Azije in po Pacifiku. To bo najjačja postaja v orientu in bo stala približno pol milijona dolarjev. Pol dne jo bo obratoval naš državni oddelek, pol dne pa bo na razpolago filipinski vladi.

Srčna hiba žanje

V Illinoisu je letos od 1. jan. do 1. oktobra umrlo za srčno hibo 19,058 oseb, ali veliko več kot za katerokoli drugo boleznijo.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu se vladi tako mudi prevzeti obrate v svoje področje, kadar nastane kje velika stavka delavcev, dočim sedaj, ko stavkajo magnati mesarske industrije proti ljudstvu in vladi, ne zna ali pa noče storiti napram njim nobenega izdatnega koraka, to mi nikakor ne gre v glavo!

ONE SELIŠKAR:

ZMAGOVITA PATROLA

Poglavje iz romana "Tovariši"

Nekaj temnega in pošastnega se je pripravljalo spodaj v dolinah. Kurirji so prinašali vesti, da zapirajo fašisti naše ljudi kar v množicah. Ljubljano so obdali z bodečo žico in z bunkerji, po ulicah so postavili barikade. Močne čete fašistov so obkoljevale vasi, polovile najbolj zavodne Slovence in jih odgnali v ječe in taborišča daleč v Italijo, pričeli so streljati talce... Okupator je najemal domače propalice za vohune in ti so za denar izdajali naše najbolj zveste. Fašisti so jih mučili, pretepali, žgali, zbadali, natezali in streljali.

"To je fašizem!" si je razlagal Pavlek vse te vesti in pričel se je bati za očeta in mater.

Ceti v gozdu je pričelo primanjkovati hrane. Posadke v postojankah so bile pomnožene, tanki so neprestano vozarili po cestah, močne patrola so bile stalno na obhodih. Po dolinah je mrgolelo sovražnikovih vojakov in domačih izdajalcev. Težko se je bilo brez žrtev priplaziti v vasi po hrano. Toda mar nima četa v Svetem Križu še nekaj glav živine? Dobre tri ure hoda od tod! To se pravi pred nosom! Mesa že nekaj dni niso jedli in tisti rejni voliček iz Štrbenkovega hleva bi bil slastna pečenka!

Pavlek in Črt sta se pravkar učila novo partizansko pesem in Sonja se je jezila, ker je Črt s svojim basom rad uhajal na stranpota, ko se ustavita komandant Strugar in Dimež pred trjico.

"Ker ste jo tako lepo zapeli, boste šli za nagrado danes malce po svetu," de Dimež. "Po živino v Sveti Križ!"

Pavlek se je kar na glavo postavil od veselja in zabingljal z nogami po zraku. Domov bo šel! Videl bo očeta in mater!

"Le počasi! Pot je nevarna. Ti, Pavlek, si droban in boš danes spet zaigral vlogo vaškega paglavca. Nihče te ne bo nadlegoval na cesti. Ko se bo stemnilo, se pritihtapi do očeta in mu povej, za kaj gre! Črt in Sonja bosta šla s teboj kot zaščitnika. Čakala bosta nate, ko se boš vračal z živino na Catežkem klanu. Kar požurite se, da boste do noči tamkaj!"

Pavlek si je poveznil na glavo svoj zelen klobuček, ki ga je še vedno nosil v svojem nahrbtniku za svoje posebne naloge, sezul si je škornje, zavihal hlače in bil je spet poba, ki je bil pravkar stopil iz vaške šole. Od srca so se mu vsi tovariši smejali, ko se je tako naglo iz partizana prelevil v otroka.

"Previdni bodite!" jih je svaril komandant. "Če boste naleteli na patrole, se jim umaknite. Veš, Črt, nobenih drznih neum-

nosti! Zaradi vola ne smete zaigrati svojih glav!"

Črt in Sonja sta se založila z bombami pa tudi Pavlek je vta- knil v vsak žep po eno. Za malico! Brezskrbno so hodili po globokih gozdovih. Spotoma so si nabirali borovnic in Pavlek se je namenoma z njimi namazal po obrazu, da je bil videti še bolj paglavski in otročji. Prapro- t je bila že visoka. Hodili so po mehkem mahu, ki se je vdiral pod njihovimi stopinjami. Šoja je venomer kričala, kuka- vica se je oglašala in kobilar je nekakrat tako blizu zažvižgal, da se je Pavlek željno oziral po tem lepem pticu.

"Le pusti zdaj ptice na miru, zdaj si sam ptič, ki nate preže!" je dejal Črt.

Oh mladost! Vsi trije so bili prepolni ognja in če bi ne imela Črt in Sonja puški obešeni čez rame, bi človek mislil, da so prišli semkaj zaradi borovnic, da se smejejo in šalijo, ker so pač mladi in ne vedo, kaj bi s svojo mladostjo počeli. Sonja je imela goste, črne lase, ki so ji padali čez ramena, njene oči so bile žive in iskre kakor živ ogenj in v njenem obrazu ni bilo prav nič junaškega in drzovitega. Črt je bil bledekast fant, nežen v obraz, vitek in dolg in kadar te je pogledal skozi svoja očala; je bil njegov pogled prav tak, kakor da bi pravkar dvignil svoj obraz iznad solske čitanke. Pa vendar je v vseh treh neka nezdružna odločnost, čeprav preži na vse tri od vseh strani smrt in brusi svoje krepilje. Pravkar grudo, da izvrše drzno dejanje. Kdo jim vliva moč in tolikšno vero? Mar se je res zemlja prebudila iz tisočletne teme, da jim prežiga misli, besede in voljo? Kdo jim usmerja korak, da je prožen in ponosen kakor korak zanešenja- ka, ki stopa v jutranje zarje? Zemlja molči, drevesa molče, nebo ne odgovori. Toda nekje vendarle gori plamenica, ob kateri se vžigajo ta mlada srca, ta otroška srca, nekje žari nezajeta ljubezen, ki nadomestja vsem tem borecem nežne materine roke, ljubeče besede žene, mehko dlan deteta. To je rast novega pokoljenja! Kdo ga doumeva? V njem se prebuja nagon nečesa, kar je bilo tisoč let zaklenje- no v temnicah, pribito na križ, zadavljeno v krvavih vojnah... tisti nagon, ki daje človeku vero- rovanje v svobodo, v pravičnost, v lepši svet, da se zanj bori, da za- janz trpi, da zanj junaško umre!

Visoko nad cesto so polegli v mah, da oprezajo in pregledajo vse poti spodaj v globelih. Ze je nameraval Pavlek iti v prvo za- selje, ko so zaslišali v daljavi hrumot težkih kamionov. Kmalu so se izza ovinka prikazali veliki vojaški kamioni natlačeni s fašisti, ki so peli in kričali. Na srednjem kamionu so opazili domačine, može in žene, toda ce- sta je bila predaleč, da bi natančneje razpoznali kako in kaj. "Od Cateža prihajajo!" "Spet so pobirali naše ljudi!" Pol ure za tem so se naši trije splazili skozi hosto čez cesto in spet zavili v gozdove navzgor, toda ne predaleč od ceste. Tod se lahko skriješ, tod ne bodo rogovlili. Tu bosta počakala Pavleka, ko bo prignal živino. Ze se je mislil Pavlek spustiti po stezi, pa so se spet vsi trije potulili k zemlji in oprezovali na cesto. Mar so spet fašisti? Skozi grmičevje, ki je rastle ob cesti, so zagledali gručo belogardistov. Pavlek jih je danes prvič videl v njihovih vojaških capah. S svojimi črnimi kapa- mi in z dolgimi francoskimi puškami so bili kakor smešni pajaci, saj so korakali vsak po svoje, kakor da bi šli s semnja. Mar je bilo fašiste sram, da so pustili te svoje našejmljene za- veznike zadaj?

Belogardisti so bili natreska- ni. Ševca, vročina je, zgoraj na to stran so vinogradi in hrami pa so si ga privoščili. Osem jih je bilo. Ustavili so se spodaj v senci, sedli in pridno nastavl- jali zelenko žganja na žejna usta. Nekdo je privlekel iz mal- he hlebec belega kruha in lepo ploščo prekrajane slanine... "Pavlek, splazi se do njih in nastavi ušesa! Morda bomo kaj važnega izvedeli! Zdaj so pijani pa ne vidijo in ne slišijo ničesar okoli sebe!"

In Pavlek se je že plazil od grma do grma in ko jim je bil skoraj prav za hrbti, se je pri- tisnil na zemljo in nastavl ušesa. Njihov poveljnik je na širo- ko zamahoval s steklenico in na- vdušeno razlagal politiko.

"Tako vam povem, fantje, nič ne marajte, če vas nekateri naši ljudje postrani gledajo! To so osli, ki imajo namesto možgan otrebe v glavi. Kaj so vam go- vorili gospod župnik? Da smo majhen narod, da se sami ne znamo in ne moremo vladati in da moramo zato biti pokorni močnejšemu. Vsa oblast je od Boga dana in če nam vladajo zdej fašisti, je kar prav, ker je zdaj tudi za nas Rim glavno me- sto države, kjer stolujejo sveti oče in fašisti so pravi, verni ka- toličani. Komunisti, te partizan- ske svinje, pa so izdajalci naše vere. Zato pa, fantje, le po njih brez usmiljenja! Bog je z nami, fašisti so z nami in Hitler je z nami in ves svet je z nami. Ko- gar dobite v roke, kar z nožem po njem kakor prašiča!"

Njegovi tovariši niso mogli razumeti te politike, zato so se lotili nove zelenke. Kimali so mu in mu ponujali piti.

"Le dajmo ga, saj smo dobro opravili!" "Eh, pa ga dajmo na zdravje Ožboltovega Pepeta, ki je zares kavejl! Saj pa je tudi dajal za pijačo, da je kar od mize teklo!" "Oh lahko, saj zasluži, kolikor sam hoče. Za vsakega parti- zanskega falota, ki ga naznani Italijanom, prejme tri sto litr. In kako lepo je imel vse te oefars- ke razbojnik popisane! Danes nam je pokazal samo poglavitne, vsi ostali pa pridejo še na vrsto! Ta si bo napravil premoženje!" "Katero pa so danes odpeljali? Prav takrat, ko so jih nala- gali, sem bil v vinogradu svoje- ga znanca, pa jih nisem videl." "Najhuje gade! Škrjančevega Janeza, tistega, ki se je ve- dvo v nemal za Srbe, za te pra- voslavne krivoverce. Colnarje- vo Zofko, ker je njen mož pri partizanih. Blaža, tistega prite- penca iz Kala, in njegovo ženo Marjeto in še nekaj takih ban- ditov. Ho, jaz bi podaval pol Svetega Križa!"

"Ampak tisto živino, ki so jo partizani prignali iz Kala, niso pravično razdelili! Koliko pa jo je odpalo na nas?" "Samo dva vola, vse ostalo so fašisti odveli v Trebnje!" "Ti, kumendant, kaj bo res"

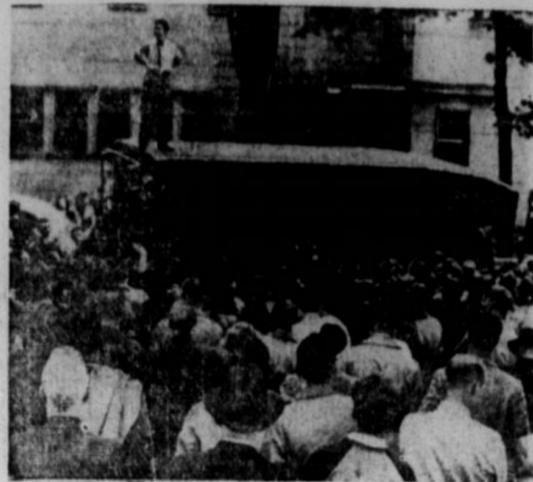
velika ofenziva na partizanske pse?" "Pa še kakšna! Ko bi partizan vedeli, kaj jih čaka, bi se za- kopali pet klafter globoko pod zemljo. Kar v obroč jih bomo stisnili. Sto tisoč fašistov bo pri- šlo nadnje. Mar niste videli si- noč tiste velike tanke, ki so jih privlekli v Trebnje? In kanone? E, fantje, potem bodo dali nam oblast v roke! Vse premoženje partizanov bo naše! Se ga bomo pili, le korajžno nadnje, v deseti- h dneh ne bo nobenega parti- zana več!"

"Kje pa vendar hodita z živ- vino, da ju ni? Mar ju naj čaka- mo celo večnost?" "Kar dvignimo se, fantje, pi- jače je zmanjkalo. V Veliki Lo- ki bomo čakali v gostilni! Saj morata tam mimo prignati!" Na ta predlog so odmahadrali navzdol po cesti. Pavlek je ležal v grmovju ves strt od te strašne novice, kakor da se mu je nož zasadil v srce in vrta po njem strašno rano. Njegovega očeta in mater so odpeljali... Saj ni mogel verjeti. Bil je ves hrom od vsega tega, kar k zemlji ga je tiščalo in ni vedel, kaj mu je storiti. Toda le za nekaj hipov je bil tako vržen v to bolečino. Zvest pa, da je partizan, da mora nekaj storiti tudi v naj- hušjih trenutkih, ga je pričela dramiti in zavedal se je, da mo- ra izvršiti dane naloge mimo vseh bolečin tega sveta. Splazil se je nazaj k Sonji in Črtu in jima povedal, kaj je bil slišal. Ko pa je končal, so ga solze za- lile in vrgle se je na tla. Ni se mogel in ni se mogel ubraniti žalosti, ki ga je znova pričela pestiti.

"Pavlek, Pavlek, ne jokaj!" ga je bodril Črt. "Zdaj ni čas za solze, zdaj moramo misliti, kar je pred nami. Samo dva da go- nita vola, si rekel?" "Da, samo dva!" "Vola moramo dobiti! Pavlek, skoči ob cesti navzgor in opa- zuj. Midva s Sonjo bova tule na ovinku v zasedi. Čim opaziš gon- jačca, se vrni k nama!"

Pavlek je naglo udušil solze, že je bil na nogah. Na obeh strane- ceste je bil globok gozd. Cesta se je strmo vila v klanec. No- bene žive duše ni bilo nikjer vi- deti. Kdo domačinov pa se je drznil na tak dan, ko so strabili- po cestah fašisti in njihovi pri- ganjači, iti iz hiše? Mnogi so se poskrili v gozdove ali pa so če- peli doma in so trepetali, saj ni nihče nikoli vedel, kdaj bodo vdrl v njegovo hišo in ga odvle- kli v ječo. Kmalu pod vrhom je zagledal oba gonjača ter oba vola, ki sta se počasi in vegasto pomikala v dolino.

"Kar po njih, samo dva sta, zares!" je dejal Pavlek, ko se je priplazil v zasedo. Dva pijana belogardista sta prignala živino po cesti. Eden je bil tako natreskan, da je komaj hodil in se je ves čas obesal volu za repe. Drugi je bil starejši in treznejši. Hotela sta nekaj pre- pevati, pa se jima ni posrečilo. Treznejši je venomer priganjal

PRIŁASCANJE PRAZNIH STANOVANJ (Squatter Movement) se je po angleškem vzgledu pričelo tudi v Kanadi. Gornje je slika iz Ottawe v Kanadi, kjer je družina veterana naložila pohištvo na selitni voz ter ga zapeljala ob spremstvu velike množice radovednežev in somišljenikov omenjenega gibanja pred prazno stanovanje ter si ga osvohila. Vodja "squaterjev" stoji vrh voza.

veliki ofenziva na partizanske pse?"

"Poženi, poženi! Lahko nas še kakšen hudič tu napade!" "Napade... mene... Ha, rad bi poznal tistega, ki bi se upal!" se je drl pijani in se udarjal po puški. "Napade... mene..." "Stoj! Roke kvišku!" je v tem hipu zadonelo iz grmovja.

Oba belčka, ki sta imela obešeni puški čez pleča, da sta lažje gonila in ki sta ves čas brezskrbno tavalja za voličema, sta vrgla roki v zrak in obstala kakor ukop- pana. Na smrt preplašena sta strmela v goščavje, kjer sta slu- tила mnogo partizanov.

Črt je z naperjeno puško sko- čil na cesto in jo nameril v be- logardista.

"Lezita na tla! Na trebuh! Roke na hrbet! Tovariši, če se le ganeta, streljajte!" Belogardista sta slepo uboga- la. Zavalila sta se v cestni prah kar po dolgem. Niti kričati se nista upala. Pavlek je skočil po vola, ki sta kar sama copotala naprej, Sonja je pobrala orožje, belogardistoma, Črt pa jima je z vrvoj zvezal roke na hrbtu, ju potegnul na noge, obesil zanjko vrvi volu na rogu in ukazal: "Pavlek, poženi!"

Pavlek je segnal oba vola v hosto in naglo, naglo, kolikor se je le dalo, so gonili vedno više v hrib. Pavleku se je žalost počasi spreminjala v srd, saj sta bila vendarle ta dva izdajalca poleg, ko so jemali očeta in mater. Zdelo sta se mu zato kakor dve pošasti in da je sam ves uma- zan od njune bližine. Najrajši bi se zakadil vanje in jima izpra- skal izdajalske oči! Ko so dospel- li na kolovoz, ki je peljal izpod njihovega tabora, je šlo laže, ker se ni bilo treba prerivati skozi goščavje. Gonili so in go- nili, že jih je tema došla in šele sredi temne noči jih je ustavila njihova straža.

Pot je bila prosta. Razen straž so vsi že spali, toda prebudil jih je topot velikih korakov in za- tregnih krik vola, da so vsi pri- vrveli iz svojih šotorov. Zbrali so se okoli ognja in ogledovali zdaj oba vola, zdaj naše tri parti- zane, zdaj oba zvezana belo- gardista. Pavlek pa se je kar ne- kam izgubil. Prav nič se ni mo- gel tega uspeha veseliti. Ko sta pripovedovala Črt in Sonja to- varišem svoje doživljanje, so se smejali kakor že dolgo ne. Ko pa sta pričela govoriti, kaj se je bilo zgodilo s Pavlekovim očetom in materjo, so utihnili, za- škrtali z zobmi, da sta oba belo- gardista kar klecnila od strahu, ker sta se bala, da ju ne bi po- bili.

Janez Strugar je poiskal Pavle- ka. Sedel je kraj njega na tla, pobožal ga je po licu in pri- čelo tolaziti. "Saj ne bo nič hudega, Pavlek. Zdej moramo vsak po svoje doprinesati žrtve za to našo ve- liko stvar! Potolaži se, izjokaj se, kaže ti bo, potem pa spet sti- sni pesti. Vsi ti bomo pomagali! Maščuj se! Mar ne veš, da sem imel tudi jaz dva sina, ki sta žrtvovala življenje za našo zmo- go? Za svobodo, za lepše življe- nje nas vseh? Zdej si sam... jaz sem sam... Toda midva imava na tisoče tovarišev, prija-

teljev. Bodi moj sin toliko časa. Pavlek! Ali naj bo tako, ljubi moj tovariš?"

Pavlek se je privil k njemu kakor nebogljen dete in ga je objel. Janez Strugar ga je gladi- l po lasih. Pavlek je zaspal. Njegova drobna desnica je kr- čevito oklepala puško in ko ga je komandant takšnega v odsvi- tu pojemajočega ognja gledal, se je zastrmel v temo in zasepa- tal:

"O domovina, veliko terjaš!"

ODGOVOR NA VPRAŠANJE

Johnstown, Pa. — Odgovor na vprašanje v zadnji številki Proletarca, ki se je glasilo: "Kako je mogoče, da zmanjka potrebščin v deželi, v kateri jih je v izobilju?"

To uganke je lahko razvoz- ljati. Če zmanjka mesa in drugi- jih potrebščin, se to pri nas zgodi edino po krivdi ljudstva. Ako ne bi podpiralo črne borze, bi tega ne bilo.

Nedavno sem prejel pismo od brata, ki živi na Bledu v Slove- nijih. Piše med drugim:

"Živiljski položaj pri nas se stalno zboljšuje. Vsa trgovina je pod vladno kontrolo. Vse ce- ne so tedensko objavljene. Plače- so zaščitene in tako si more vsakdo kupiti kar potrebuje. Ni- hče si ne more kupičiti česar ne rabi. Zato je pripristi narod zmerno bolj zadovoljen z vladjo, ker res kontrolo vestno izvaja."

Ampak pri nas v Zed. drža- vah ni tega. Samo črna borza je v burnem cvetju, toliko pač, da je končno sam predsednik Tru- man priznal, da ji vlada ni kos- ter je kontrolo nad cenami mes- nin ter negaterih drugih potreb- ščin kratkomalo preklical.

V to je bil kot je sam dejal primoran, ker so profita željni požrešnji ustvarili umetno po- manjkanje. In s tem umetno la- koto.

Umevno, da take razmere- ustvarjajo neprijetno razpolo- ženje med vsemi. Zato ni več opaziti tiste prijetne družabno- sti, ki smo jo poznali pred voj- no. Takrat so društva kar tek- movala v prireditvah, sedaj pa je vse v zastoj.

Zvlic temu — in neglede na težave pri dobavljanju potreb- ščin — pa se je tukajšnje Samo- stojno podporno društvo odlo- čilo prirediti v soboto 26. okto- bra veselic. Vršila se bo v Slo- veneškem delavskem domu na Moxhamu. Pridite vsi! Vabi vas odbor društva in pa F. Zupan, tajnik.

SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Ta petek, 25. oktobra bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Na nji bodo med drugim volitve delegatov na konferen- co Prosvetne matice, ki se bo vr- šila 24. novembra v Waukeganu.

Na prošli seji smo imeli veli- ko udeležbo, največ iz vzroka, ker nas je obiskala Mrs. Celarec iz Waukegan ter nam predavala o svojih vtisih v Jugoslaviji in na Primorskem, kjer je bila v minulem letju na obisku.

Na tej seji pa bodo podana razna važna poročila in ob enem bomo imeli diskuzijo o sodobnih vprašanjih. Torej ste vabljeni vsi, da se tega zborovanja goto- vo udeležite.

KONFERENCA PROSVETNE MATICE V ZAPADNI PENNI

Moon Run, Pa. — Konferenca Prosvetne matice in JSZ za za- padno Pennsilvanijo se bo vr- šila v nedeljo 27. oktobra v dru- štvenem domu v Bridgevillu, Pa. Prične se ob 2. pop. Prej pa bo seja federacije SNPJ.

Vsa pridružena društva ter druge organizacije so bila obveščena, da naj pošljejo zastop- niki. Zaradi resnih vprašanj, ki so sedaj v ospredju svetovne- javnosti, in pa takih, ki se tičejo posebno delavstva, in pa med nami slovenskega naroda, je po- trebno, da se zberemo skupaj, ter o teh stvareh razmotrivamo in pomagamo kjer in pa kolikor moremo.

Jacob Ambrozič, tajnik.

AKO ŽELITE POTOVATI V JUGOSLAVIJO BODITE OPREZNI

Iz urada jugoslovanske amba- sade v Washingtonu smo prejeli sledeče sporočilo:

V ameriškem časopisju, pisa- nem na srbskem, hrvatskem in slovenskem jeziku, opažamo in- serate poedinih privatnih pod- jetij, ki nudijo pojasnila za po- tovanja, potne liste, vize, uredi- tve lastniške pravice, zapušči- ne itd. v zvezi z Jugoslavijo. Am- basadi Republike Jugoslavije je v tej zvezi čast opozoriti vse one, ki se zanimajo za bilo kak- šno vprašanje v vezi z Jugosla- vijo, da se za vsa pojasnila obra- čajo na uradna jugoslovanska predstavništva v Ameriki, to je Ambasado v Washingtonu in Generalne konzulate v New Yorku in Chicagu, kjer bodo do- bili vse avtentične informacije brezplačno. Dokler ne bodo ob- stojala uradno pooblašena pod- jeta, toliko časa morejo samo navedena jugoslovanska pred- stavništva dajati verodostojna navodila in pojasnila.

Jugoslovanska Ambasada Washington.

Konec "Normandije"

Ogromni, pred vojno moder- ni francoski pomorski orjak, "Normandia", je bil končno le obsojen v svoj konec in bil pro- dan za staro železo. Ameriška vlada je dobila za "Normandia" \$161.680, Francijo pa je stala nad 60 milijonov dolarjev. Ame- riška vlada je imela z njo na- daljnih 40 milijonov stroškov, prvič, ker jo je začela predelati za vojaški transport, drugič ker se je v nji zgodil požar in se je pri gasitvi prevrnila, tret- jič, ker so jo dvignili, in četrtič, ker so znova poskusili, da jo predelajo za prevažanje voja- štv.

Ladjo je zaplenila ameriška vlada v newyorški luci, da ne bi prišla v roke Nemcev. Fran- cozom je bila "Normandia" v po- nos, kajti bila je res pomorska palača, v teži 80.000 ton in naj- večja na svetu. Tudi veliko Slo- vencev se je že vozilo v nji.

Francija je za to ladjo zahte- vala od ameriške vlade odškod- nino. Pogodili sta se za \$13.500. 000. S tem je "Normandija" ko- nec. Teško, da bi Francija še kdaj skušala zgraditi tolikšno potniško ladjo. Saj se ji tudi ta ni izplačala, kajti delala je izgu- bo, ki jo je krila država. Nado- mestila jo je z reklamo za fran- coski pomorski promet, in pa s- tuji, ki so z Normandijo prihaj- ali v Francijo. V bodoče pa bo glavna tekma za prekooceanski potniški promet med aeroplan- skimi družbami.

Tu pa so zdaj Zed. države na prvem mestu in Anglija na dru- gem. Francija je še zelo daleč.

Dvojna mera pri znižavanju davkov

Bogataški sloji se pripravlja- jo pritisniti na novi kongres za drastično znižanje dohodni- skega davka. Zahtevajo, da se visoke davke zniža na polovico. N. pr., bogataš, ki ga sedaj plača \$100.000, bi po novem nji- hovem načrtu plačal le \$50.000. Torej bi bili v primeri s sedaj- njim davkom \$50.000 na dobi- čku.

Znižanja na male davke bi bi- la manjša. Delavec n. pr., ki se- danj plača od svojega zaslučka od \$50 do \$200 dohodniškega davka na leto, bi bil po načrtu bogatašev le nekaj dolarjev na boljšem, a naložili bi mu višje davke na potrebščine in pa za zvezni "sales tax" še vedno de- lujejo.

Pravično bi bilo davke na za- služek delavcev popolnoma ukini- ti. Saj mora delavska masa itak plačati domalega vse indi- rektne davke. Davka pa se ne bi smelo znižati onim, ki vleče- jo le dobičke, ne da bi delali zanje. Kajti kupičijo jim jih delaveci in pa odjemalci.

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

TEL. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicaga in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE CHICAGO 23, ILLINOIS

Poslušajte
vsako nedeljo prvo in naj- starejšo jugoslovansko ra- dio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PROBLEM ANGLEŠKEGA KAPITALA V ARGENTINSKIH ŽELEZNICAH

Argentina je danes poleg Zed. držav najvažnejši mesni trg na svetu. Ob enem je Argentina tudi ogromna žitnica.

Rud in premoga ima Argentina malo, in še tiste so daleč v notranjosti. Dasi ima Argentina precej industrije, je vendar v glavnem moderna agrikulturna dežela in njeni veleposesniki in veliki živinorejci so milijonarji.

Argentinske klavnice so bile od kraja skoro izključno last angleškega in ameriškega kapitala. Iste družbe, ki lastujejo glavno mesno industrijo v Zed. državah, so skušale tudi argentinski klavniški, mesni in živinski trg osvojiti za svoj in angleški monopol. Nekaj časa jim je šlo po sreči, a ko je začel med prebivalstvom Argentine yaloveti nacionalizem, je vlada zahtevala od tujih družb velik delež zase. In ga je tudi dobila. Vrh tega je argentinska vlada ustanovila nekaj velikih državnih klavnic in zgradila ogromne mesne shrambe. Ob enem je prevzela v svoje področje vso izvozno in uvozno trgovino.

Pred sto leti so agrikulturni raziskovalci v Argentini, med njimi Domingo Sarmiento, tarnali, da kaj jim pomaga bogata, rodovitna zemlja, ki se razteza stotine in tisoče milj v notranjost, ko pa ni prometnih sredstev, razen slabe ceste in vozovi z uprežno živino.

Za Argentino so se takrat že pridno zanimali budni Angleži in se ji ponudili za zgraditev železnice v njeno notranjost. Argentina, ki meri milijon kv. milj, ima sodaj 32.000 milj železnice, ali več kot katerakoli druga dežela v Južni in Severni Ameriki, z izjemo Zed. držav, ki jih imajo kajpada veliko več.

S pomočjo železniškega omrežja se je začela agrikultura v Argentini nagromačevati in Angleži so želi dobičke od svojih železnic, od svojega kapitala v argentinski mesni industriji in vrh tega so bili glavni odjemalci argentinskega mesa in žita. Slednje je Anglija še danes, a težje pa ji gre pri njenih investicijah.

Argentina si je pridobila v svojo (državno) last že polovico železnic in rada bi v svoje področje tudi ves angleški delež. Težave med argentinsko vlado in angleškimi kapitalisti pa dela vprašanji cene. Angleži zahtevajo določen znesek, a Peronova vlada trdi, da je Anglija že dobila svoj kapital dvojno povrnjen v obliki dobičkov in dividend, in pa da so angleški spekulantji svoj kapital v argentinskih železnicah "zvodeni", ker so izdali prvotno le toliko delnic kolikor je vloženi kapital v resnici znesel, potem pa so jih pomnoževali na račun visokih profitov—torej so izdajali takozvane "vodene delnice", kakor je bil običaj tudi v Zed. državah.

Angleži tudjo, da imajo v argentinskih železnicah eno milijardo dolarjev kapitala. Sedanjí predsednik Peron jim je na to odgovoril, da smatra angleške železnice v svoji deželi le še "za staro železo" in zato so vredne le malo več kot pa se bi dobilo zanje, ako se jih bi res prodalo le za "staro" železo. Ob enem je angleškim kapitalistom poudaril, da ko so železnice gradili,

jim je dala Argentina tarifne privilegije in zemljo ter jih oprostila davkov za dolgo časa. Na čistih dobičkih so se jim več kot dvakrat izplačale, je dejal Peron, torej naj Angleži to upoštevajo. V teh prerekanjih imajo angleški investitorji podporo svoje in ameriške vlade, kajti če se bi Argentina na tako "lahak" način znebila angleških investitorjev, bi bil to nevaren precedent tudi za ameriške magnate, ki bogate na račun svojega kapitala v Argentini.

Trgovska pogodba med Švedsko in Sovj. unijo za obe ugodna

Med vojno je bilo v Moskvi nad Švedsko veliko nejevolje, ker je zalagala Hitlerja z železno rudo in pa s takim preciznim materijalom iz švedskih tovarn za nemško armado, za kakršnega je bila najbolj v stiski.

Po vojni se je to razmerje ublažilo, kajti če bi Švedska ne dala zlepa, bi jo Hitler okupiral in bilo bi za Rusijo še slabše. Saj tako je svoje medvojno postopanje opravičevala švedska vlada.

Ze pred več meseci je stopila sovjetska vlada s Švedsko v pogajanja za obnovitev medsebojne trgovine, ki naj bi bila vzajemna in v še večji obliki prometa kot pa pred vojno.

Sovjetska trgovska komisija je Švedski pojasnila, da bo morala dati prva leta veliko svojega izvoza v Rusijo na upanje. V pogajanjih je švedska vlada pristala na \$278.300.000 kredita Sovj. uniji, slednja pa se je obvezala to vsoto povrniti v obrokih tekom petnajstih let po 2½ odstotka obresti. Za omenjeni kredit je Sovjetska vlada upravičena kupiti na Švedskem stroje, električno opremo, rudniške stroje, žage, opremo za gradnjo

hiš, ribiške ladje itd. Po tej pogodbi bo šlo 10 odstotkov celokupnega švedskega izvoza v Sovjetsko unijo.

Rusija bo Švedski posojilo vrnila deloma v zlatu tekom omenjenih petnajst let, drugo pa v surovinah za švedsko industrijo. Ameriška vlada je proti temu trgovskemu dogovoru naslovila ugovor, oziroma protest švedski in sovjetski vladi, češ, da take pogodbe ovirajo svobodno mednarodno trgovino. Ameriški protest sta obe vladi odklonile z motivacijo, da je sklepanje trgovskih pogodb zasebna stvar vsake suverene dežele.

Toda izkušnje, katere so nabrali pri tem delu, bi jim utegnile prav priti tudi v vojaškem pogledu. Verjetno je, da so že na delu, da izboljšajo obrambne priprave na svoji severni meji. Rusi so bili prvi, ki so izvedli polet brez pristanka iz Sovjetske unije preko Arktika v Zed. države. Takrat seveda še ni nihče mislil na možnost atomske vojne in na potencialno strategično važnost arktičnih predelov.

Zdaj, ko smo se odločili, da ojačimo svoje baze na daljnem severu, nam je treba tudi diplomatičnih sredstev za posest vseh oporišč, katere si bomo zgradili na Arktiku. To diplomatično sredstvo bo Monroe doktrina. Prvotni namen te doktrine je bil ta, da ustavimo širjenje evropske kolonizacije v Ameriki. Zdaj smo jo razširili na največji otok vsega sveta, na Greenlandijo. Ta ogromna dežela, ki ima komaj morda 18.000 prebivalcev, je bila videti še pred nekaj desetletji brez vsake praktične vrednosti, dasi sta se takrat pripravili radi nadoblasti nad njo Danska in Norvežka.

Težko je reči, ali pripada Greenlandija Ameriki ali Evropi. Icelandijo štejejo med otoke starga sveta. Odkrili so te predele Norvežani že v desetem stoletju. Pozneje je svet na te kolonije popolnoma pozabil. Še skoro neobljudeni in v kolikor dozdaj znano, so tudi brez posebne važnih naravnih bogastev. Toda vojaška znanost smatra, da je danes Arktik ena najvažnejših strateških točk na svetu. Kratek pogled na zemljevid bo vsakogar prepričal, da je temu v dobi letalstva zares tako.

Kdor hoče po najkrajšem potu iz New Yorka ali Chicaga v Moskvo, bo letel ali preko Greenlandije ali pa preko Icelandije. Toda zračni promet preko Arktika ima svoje težave. Uspešno vojaško delovanje v teh krajih bi zahtevalo obširno mrežo meteoroloških postaj in precej napredka v pogledu napovedovanja vremena. Poleg tega pa mora vojaško vodstvo računati s presenečenji, in si želi radi tega preskrbeti zasilne postaje in baze čim dalj mogoče na severu.

Končno je tudi to, da nismo mi edini, ki poznajo arktične

MAMA JE PLESALKA in njeno dete jo gleda na domači vaji. Očividno je, da jo otrok začudeno motri. Pač ne ve, da si mati služi s pesem veliko denarja. Njeno ime je Nana Gollner.

hiš, ribiške ladje itd. Po tej pogodbi bo šlo 10 odstotkov celokupnega švedskega izvoza v Sovjetsko unijo.

Rusija bo Švedski posojilo vrnila deloma v zlatu tekom omenjenih petnajst let, drugo pa v surovinah za švedsko industrijo. Ameriška vlada je proti temu trgovskemu dogovoru naslovila ugovor, oziroma protest švedski in sovjetski vladi, češ, da take pogodbe ovirajo svobodno mednarodno trgovino. Ameriški protest sta obe vladi odklonile z motivacijo, da je sklepanje trgovskih pogodb zasebna stvar vsake suverene dežele.

Toda izkušnje, katere so nabrali pri tem delu, bi jim utegnile prav priti tudi v vojaškem pogledu. Verjetno je, da so že na delu, da izboljšajo obrambne priprave na svoji severni meji. Rusi so bili prvi, ki so izvedli polet brez pristanka iz Sovjetske unije preko Arktika v Zed. države. Takrat seveda še ni nihče mislil na možnost atomske vojne in na potencialno strategično važnost arktičnih predelov.

Zdaj, ko smo se odločili, da ojačimo svoje baze na daljnem severu, nam je treba tudi diplomatičnih sredstev za posest vseh oporišč, katere si bomo zgradili na Arktiku. To diplomatično sredstvo bo Monroe doktrina. Prvotni namen te doktrine je bil ta, da ustavimo širjenje evropske kolonizacije v Ameriki. Zdaj smo jo razširili na največji otok vsega sveta, na Greenlandijo. Ta ogromna dežela, ki ima komaj morda 18.000 prebivalcev, je bila videti še pred nekaj desetletji brez vsake praktične vrednosti, dasi sta se takrat pripravili radi nadoblasti nad njo Danska in Norvežka.

Težko je reči, ali pripada Greenlandija Ameriki ali Evropi. Icelandijo štejejo med otoke starga sveta. Odkrili so te predele Norvežani že v desetem stoletju. Pozneje je svet na te kolonije popolnoma pozabil. Še skoro neobljudeni in v kolikor dozdaj znano, so tudi brez posebne važnih naravnih bogastev. Toda vojaška znanost smatra, da je danes Arktik ena najvažnejših strateških točk na svetu. Kratek pogled na zemljevid bo vsakogar prepričal, da je temu v dobi letalstva zares tako.

Kdor hoče po najkrajšem potu iz New Yorka ali Chicaga v Moskvo, bo letel ali preko Greenlandije ali pa preko Icelandije. Toda zračni promet preko Arktika ima svoje težave. Uspešno vojaško delovanje v teh krajih bi zahtevalo obširno mrežo meteoroloških postaj in precej napredka v pogledu napovedovanja vremena. Poleg tega pa mora vojaško vodstvo računati s presenečenji, in si želi radi tega preskrbeti zasilne postaje in baze čim dalj mogoče na severu.

Končno je tudi to, da nismo mi edini, ki poznajo arktične

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

HELP WANTED

BUS BOYS

Wanted at Once by

TAM O'SHANTER COUNTRY CLUB

Permanent positions — Best working conditions

Excellent earning opportunities

CALL NOW: MR. MILLS, CATERING MANAGER

TAM O'SHANTER COUNTRY CLUB

NILES 9500

BUS BOYS

WANTED FOR TUNNEL CONSTRUCTION

MUCKERS — MINERS

CONCRETE MEN

STEEL FORM MEN

APPLY

S. A. HEALY CO.

46th and Morgan

25

PERMANENT JOBS

AVAILABLE IN A BASIC INDUSTRY

WE NEED: Casting Inspectors — Coremakers — Chippers — Grinders Shake-out Men — Hand Truckers — Sand Blasters

Molders — Skilled and Semi-skilled Laborers

Nearly all industrial production starts in the foundry... castings are BASIC. Because Maynard castings are part of so many other products, we can offer good men a dependable job and if you're inexperienced we'll train you. Apply only if you're ready to settle down on a permanent full-time job. — A Foundry Is a Good Place to Work!

MAYNARD ELECTRIC STEEL CASTING CO.

2856 SOUTH 27TH STREET MILWAUKEE, WIS.

RADIO RCA

(VICTOR DIVISION)

GIRLS — WOMEN

AGES 18—35

LIGHT, CLEAN ASSEMBLY WORK

ASSEMBLERS

WIRERS

SOLDERERS

All day shift 7:45 A. M. to 4:30 P. M.

TOP RATE

5 day week

PAID REST PERIOD

CAFETERIA

Take Archer Ave. and Harlem

bus to Menard Ave.

3 blocks north to

RADIO

CORPORATION

of AMERICA

(Victor Division)

5750 West 51st Street

PORTSMOUTH 3500

Employment Office open Monday

thru Saturday 8:15 to 5.

Middle-Aged Man

Night Clean-up Work

GOOD PAY — GOOD HOURS

No Experience necessary

See Manager Evenings

FREILACH'S

ICE CREAM CO.

7112 CERMAK ROAD

BRICKLAYERS

6 DAY WEEK — INSIDE WORK

GLAZED TILE INTERIOR

PARTITIONS — LONG JOB

Come Ready to Work

DIAGNOSTIC TREATMENT

BUILDING

ELGIN STATE HOSPITAL

ELGIN, ILLINOIS

Apply CHRIST MILLER

FOUNDRY CUPOLA

TENDER

STEADY WORK

TIME ½ FOR OVERTIME

Ferguson & Lange

Foundries

1039 Willow

MICHIGAN 7117

V Berlinu je mnogo

dijakov odklonjenih

Berlinsko vseučilišče, ki je v

sovjetski zoni, šteje v tem se-

mestru 3.250 slušateljev. Nad

6.000 aplikantov je bilo odklon-

njenih, baje vsled svojega po-

litičnega ozadja. Univerza po-

sluje pod kontrolo sovjetskega

prosvetnega biroja, ki je podre-

jen zasedbeni oblasti rdeče ar-

GIRLS & WOMEN

HIGH SCHOOL GRADUATES

Clerical Position in Accounting

Department

WILL TRAIN — GOOD SALARY

Five Day Week

Apply to MR. LEE

Omaha Packing

COMPANY

2320 SOUTH HALSTED

CANAL 3945

TAILOR

ALL AROUND TO TAKE CARE

OF ALL TYPES OF

ALTERATIONS

HIGHEST WAGES

M. FRIEND

306 West Western

Muskegon, Mich.

GIRLS & WOMEN

EXPERIENCED

"SEWING MACHINE"

OPERATORS

Also Experienced Workers on Caps

but will consider inexperienced.—

Top wages. — Excellent working

conditions. — Steady year round

work, in light, clean, airy shop.

Apply at once

SIEGEL BROS MFG. CO.

225 WEST OHIO STREET

5th Floor Chicago

JANITOR — WATCHMAN

Work Near Your Home

Free Insurance Union Pay

Steady Work

19 SOUTH WELLS STREET

MR. JOHNSON Room 202

WORKERS WANTED

No Age Limit

Assemblers—Drill Press Operators

Packers—File Trimmers

Good pay — Fast pay increases

W. R. BROWN CORP.

5720 Armitage Avenue

Cor. Armitage and Margot, 2 blks

South of Grand

OPERATORS

EXPERIENCED ON CUSTOM

SHIRTS — 5 DAY WEEK

EXCELLENT SALARY

A. SULKA & CO.

6 South Michigan Ave.

HAND SEWERS

FOR MISCELLANEOUS WORK

ON MEN'S NECKWEAR

A. SULKA & CO.

6 South Michigan Avenue

Experienced

PUNCH PRESS OPERATORS

needed at once. Day shift. Chance

for advancement in responsibilities

and pay. — Come in today

REFLECTOR HARDWARE

2235 South Western Ave.

PORTER

Steady job for a sober man

\$30 per week

Apply at once

MONTE CARLO RECREATION

2261 ½ Lincoln Avenue

GIRLS—Clerical workers. We pay

top salary for beginners and exp.

HELP WANTED

Your Job guaranteed with largest

Clothing Establishment

We Need at Once

MEN and WOMEN

Cutters and Sewers

Experience not necessary

Good Starting Pay — Increases

according to ability.

Ask for MR. FALONE

J. B. SIMPSON, INC.

831 WEST ADAMS STREET

Monroe 7120

CARPENTERS

FOR STEADY WORK

5 DAY — 40 HOUR WEEK

Excellent Working Conditions

Apply 8 to 4 P. M. or Write to

MR. PAUL BETZOLDT

CURRIER LUMBER

17507 VAN DYKE

DETROIT, MICH.

ASSEMBLERS

RIVET MACHINE

Grčija, žrtev vnanjega umešavanja, v bedi in politični negotovosti

Kralj George II. se je vrnil iz ubežništva v Angliji nazaj na grški tron — toda ne s pompom, kajti njegova dežela je ekonomsko in politično silovito razrvana in ljudstvo je obupano ter v pomanjkanju.

Ze pred povratkom je George II. vedel, da vladarske službe na Grškem ne bi mogel nikoli več dobiti nazaj, ako bi mu ne pomagala Anglija z oboroženo intervencijo proti republikancem in drugim levicarskim skupinam, in pa Zed. države s svojo takozvano moralno silo (zapo-padena tudi v našem brodvju in letalstvu v Sredozemlju) ter z religioznimi dajatvami.

Na severnem Grškem traja že precej tdnov "mala" civilna vojna. Padajo uporniki, njihni sorodniki in talci. In padajo tudi Grški orožniki ter vojaki.

Grčija ima sedaj okrog 80.000 mož stalne armade. Oborožena je z angleškim orožjem. Mnogo je že starinskega, toda proti slabopremuljenim upornikom je tudi staro angleško orožje zelo učinkovito.

Grška rojalistična vlada je potopila angleško poveljstvo tudi za oborožitev monarhističnega civilnega prebivalstva — češ, "banditi" na severu so opremljeni z jugoslovanskim in sovjetskim orožjem, torej je treba opremiti za obrambo tudi naše ljudi.

Angleški poveljniki in angleški diplomati v Atenah želijo ni so hoteli direktno ustreči, iz bojazni pred posledicami. Kajti angleška vlada v Londonu ima od svoje inteligenčne (špijanske) službe na Balkanu sporočila, da jugoslovanska vlada upornikov na Grškem ne oborožuje, niti ni v zvezi z njimi. Res pa je, da dobivajo orožje od obmejnega macedonskega prebivalstva v Jugoslaviji. Ono želi pomagati svojim bratom macedoncem, ki so pod Grčijo in od grške vlade zatirani ter provocirani.

V Atenah so grški propagandisti v tednu z dne 7. okt. priredili nekaj demonstracij proti pariški mirovni konferenci, ker jim je odrekla teritorije, ki jih je Grčija zahtevala od Bolgarije in Albanije. Na ulice so nagnali delavce, češ, da naj demonstrirajo proti krivicam, ki jih je mirovna konferenca v Parizu storila Grčiji. Za propagando pa so vladni krogi rekli, da je demonstriral delavski razred, ne samo kake študenti in trgovski pomočniki. Grčija je užaljena tudi vsled prenizke vojne odškodnine, ki so ji jo zastopniki anglo-ameriškega bloka na konferenci v Parizu določili na račun Italije. Zato so zastopniki Grčije na pariški mirovni konferenci parkrat glasovali s sovjetskim blokom proti anglo-ameriški-francoski zasnovi mirovne pogodbe z Italijo. V ostalem pa grška vlada vloga anglo-ameriške satelitke zvesto igra.

Ščuvanja drug proti drugemu je v današnji Grčiji nič koliko. Radio, tisk in kino je pod kontrolo vlade. Republikansko gibanje je večinoma podtalno, zato ne more doseči mase toliko kot jo dosega vladna propaganda. Slednja označuje upornike za "bandite", vse levicarske opozicionalce za "komuniste" in vse

republikansko gibanje za od ruskega komunizma zasnovan boj proti grškemu narodu.

V severni Grčiji so uporniki pota in ceste proti rojalističnim četam podminirali. Čim jih kraljevo vojaštvo odstrani, že pridejo iz zasede — največ ponoči, nasprotniki monarhije in jih znova podminirajo.

Levičarji označujejo kralja in njegove čete za reakcionarne in vse rojalistično gibanje za fašistično.

Ampak ta obkladanja z imeni situacije nič ne spremenijo. Dejstvo je, da je v Grčiji veliko ljudi, ki so za republiko in proti kralju ter angleški intervenciji, dasi niso komunisti. Oni celo trdijo, da anglo-ameriška taktika na Balkanu tira vse napredno misleče ljudi h komunistom, ker nimajo kam drugam iti. Ko vidijo, da se Angleži in Američani padajajo z ljudmi iz kraljevih krogov, ki so se pred vojno družili z naciji in uvajali fašizem v Grčiji, jim je jasno, da se od takih zaveznikov ne morejo nadejati podpore za demokrati-ziranje grškega naroda in njegove države.

Angleške okupacijske čete v Grčiji štejejo kakih 30.000 mož. V Moskvi večkrat namignejo, da jim angleška invazija v zavezniško Grčijo ni všeč in Kremlin želi, da bi angleške čete čimprej odšle. A iz "dobro poučenih" virov v Sredozemlju trdijo, da Anglija svoje posadke na Grškem celo jača namesto zmanjšuje.

Angleška intervencija utegne s časoma priversti Rusijo v direktno podpiranje grških levičarjev. In to je tisto, radi česar je sovjetska delegacija na konferenci končila združenih narodov obtožila Grčijo za nevarno točko svetovnemu miru.

Na mirovni konferenci v Parizu je Grčija morala prepustiti en otok Albaniji, pridobila pa je dodaneške otoke, ki jih je imela do te vojne Italija.

Zelo se Grčija boji macedonskega vprašanja. V balkanskih vojnah s Turčijo je bila Macedonija razdeljena med Srbijo, Bolgarijo in Grčijo. Po minuli vojni je jugoslovanski del Macedonije, ki je bil do nemške okupacije pridružen k "veliki Srbiji", postal avtonomna republika v Jugoslovanski federaciji in pridružen mu je bil nato tudi bolgarski del Macedonije. Ostanke še-grški in zato so baš v grški Macedoniji bili v prejšnjih tednih najhujši boji proti povratku kralja in za republiko.

Zato toliko vpitja z ameriške strani, da naj se Turčija Sovjetski uniji glede kontrole nad Dardanelami nikar ne uda in pa, da naj imata nad plovo po Donavi, Washington ter London glavno besedo. Tudi Rumunija je namreč bogata na petroleju, in pa Ogrska. In obe sta obdonski deželi.

Vse to vpitje, kako smo za svobodno trgovino, za prost promet ter za demokracijo je le prevara. Kajti ne naša vlada, ne angleška, ne nobena druga se ne bi hotela nikdar brigati za kraje, v katerih bi ne bilo nič drugega kot le zanimanje za demokracijo, za civilne svobodščine, verstvo in take stvari. Gre se za profite, trgovino ter izkoriščanje prirodnih zakladov. Vse drugo je postransko.

PRIZOR IZ STAVKE v filmski industriji v Californiji. Bila je v glavnem spor med dvema unijama AFL zaradi jurisdikcijskega vprašanja. Za delavstvo niso taki boji nič dobrega. Posebno ne v tem slučaju.

ako bi sedanja angleška vlada v Grčiji ne nadaljevala svoje politike po Churchillovih potih, temveč bi si rajše iskala naklonjenosti med tistim ljudstvom, ki je za demokratiziranje svoje dežele in vsled tega proti monarhizmu in rojalistični frakciji.

Oljna polja sedaj glavni predmet vojnih nevarnosti

(Konec s 1. strani.)
vsled tega ga tudi lahko brezmejno izkoriščajo.

Donava in Dardanele
Ako čitatelj zapopade, čemu se toliko zanimamo za našo prevlado v Sredozemskem morju, mu bo vse to še bolj jasno, če si predoči, da ni nikjer na svetu bogatejših oljnih ležišč, kakor v Perziji in v nji sosednih deželah ter v Saudi Arabiji. In pa da skušajo dobiti popolno kontrolo nad njimi anglo-ameriške družbe. Ogromne oljne cevi se stekajo skozi iz oljnih vrlecev v Palestino, v Aleksandrijo in v druga pristanišča na bližnjem vzhodu, ki jih sedaj skupno kontrolirajo Velika Britanija ter Zed. države.

Zato toliko vpitja z ameriške strani, da naj se Turčija Sovjetski uniji glede kontrole nad Dardanelami nikar ne uda in pa, da naj imata nad plovo po Donavi, Washington ter London glavno besedo. Tudi Rumunija je namreč bogata na petroleju, in pa Ogrska. In obe sta obdonski deželi.

Vse to vpitje, kako smo za svobodno trgovino, za prost promet ter za demokracijo je le prevara. Kajti ne naša vlada, ne angleška, ne nobena druga se ne bi hotela nikdar brigati za kraje, v katerih bi ne bilo nič drugega kot le zanimanje za demokracijo, za civilne svobodščine, verstvo in take stvari. Gre se za profite, trgovino ter izkoriščanje prirodnih zakladov. Vse drugo je postransko.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
dali in nato preklicali in isto smo storili s Čehoslovaško. Ako bi posojila le šenkavali, bi bila taka taktika upravičena. A če zahtevamo, da nam morajo biti vrnjena, ne bi smeli pri tem imeti v mislih "dolarskega imperializma", ki je delegatom pariške mirovne konference tolikokrat donel po ušesih.
Združeni narodi se na svojem novem zborovanju v New Yorku brzkone ne počutijo kdove koliko združeni. Ze brezmočnost pariške mirovne konference jih je poparila. In sedaj so bili vsi nereseni spori prenešeni iz Francije tja. Ko bi male dežele imele kaj veljave, bi morda še kako šlo. A so samo "števnostni stroji".

Geneva v Švici za Ligo narodov nima slovesa. Toda ogromna ligina palača je še tam. Ni vzroka, čemu naj bi se sedaj takohla organizacija združenih (?) narodov naseljevala kje v

se preselila iz Chicaga na njune sadne farme v Florido. Oba sta naročnika Proletarca.

V soboto 12. okt. se je vršila v Slov. del. centru seja širšega odbora Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Udeleženci so med drugim sklenili, da se bo kongres SANSa vršil prihodnje leto 30. maja v Clevelandu.

John Darovec je nedavno prevzel gostilno na 3245 So. Pulaski Rd. To je bivša Permetova gostilna, ki jo je doslej imel v posesti Darovčev nečak Andreas. J. Darovcu želimo veliko uspeha.

CVETKO KRISTAN SE JE OGLASIL

Nedavno je pisal prijatelju v Ameriko Cvetko Kristan, ki je sedaj spet na delu za zadržništvo. Pred vojno je bil ravnatelj zadrge na Jesenicah. Naciji so ga zagrabil, potem še njegovo družino in veliko drugih Jesenčanov, jih vlačili po gorenskih taboriščih in nato vse skupaj — kakih petsto oseb, izgnali v Južno Srbijo.

Cvetko je bil pred vojno sotrudenik Ameriškega družinskega koledarja, Majskega glasa in Proletarca. Z urednikom teh treh publikacij sta se videla osebno koncem poletja 1938 na Jesenicah in enkrat v Ljubljani. Upamo, da se bo v našem tisku spet oglasil.

Propogandistom kapitalizma se "delo" v radiu izplača

Kadar posusate v radiu propogandiste privatnih interesov, kot sta n. pr. H. V. Kaltenborn, Upton Close in cela procesija drugih, si morda niti ne predstavljate, da prejemajo ti ljudje za svoje "delo" proti unijam in socialnim reformam tisočake na teden. Posebno prvo omenjena sta visoko plačana, ker imata "sloves" in vsled tega veliko privlačnosti med maso. Upton Close je n. pr. prejel \$140.000, a se je svojim "delodajalcem" potožil, da je to premalo za trud, ki ga

vrši zanje.

H. V. Kaltenborn ima pri svoji družbi toliko "zaslug", oziroma privlačnosti med radio avdienco, da mu financira od časa do časa tudi potovanja po inozemstvu, od kjer pripoveduje ameriški publiki po radiu svoje vtise.

Tudi Drew Pearson in Walter Winchell nista od njunih sponzorjev najeta zato, da se bi tepla za pravice delavstva in proti socialnim krivicam.

Žungliranje s številkami

Ko se je pred kongresnim odsekom vršilo zaslišavanje o čezmernih dobičkih, ki so jih med vojno prejemali obratovalci ladjedelnic, katere jim je zgradila in opremila vlada, so se izmuzavali s svojimi številkami v dokaz proti vladnim računskim izvedencem, da so v resnici imeli izgubo, ne pa dobiček. Vladni računarji so odgovarjali, da so številke, ki jih navajajo operatorji ladjedelnic, zavajalne in sploh, da so knjige vodili tako, da se bi iz njih ne moglo dognati višino njihovih dobičkov. Pa so vladni računski vesčaki končno le prišli do čistega.

Znani industrialni magnat Henry Kaiser se je pred odsekom zelo razjezil in trdil, da je v resnici imel okrog 18 milijonov dolarjev izgube, ne pa dobička. Točne "izgube" seveda ni mogel navesti. Navzoči so se čudili, kako da more biti on še vedno bogataš v zvezi milijonim izgubam in si želeli, da bi tudi oni bili med tistimi, ki milijone izgubljajo, a vendar bogate!

V Zed. državah ima volilno pravico 91,634,472 ljudi

Zvezni števni urad (Census Bureau) poroča, da je v tej deželi 91,634,472 ljudi, ki se po zakonu smejo udeležiti letošnjih novemberskih volitev v zvezni kongres.

V omenjenem številu volilnih upravičencev je 1,171,948 več žensk kakor moških volilcev.

Angleški premogariji dobe več mesa

Meseca septembra so bili odmerki mesa angleškim premogarjem zvišani 20c na teden. Povprečni konzument ga sme kupiti za 23 in pol centa na teden.

Angleški premogovniki uposljujejo do 400.000 delavcev. Dobili so večji delež mesa, da bi lahko več producirali, ker industriji manjka premoga.

AGITATORJI NA DELU

Poročilo za 4 tedne od 20. septembra do 18. oktobra 1946.

Anton Zornik, zap. Penna (3 novi)	44
John Krebel, Cleveland, O.	36
Angela Zaitz, Chicago, Ill. (2 novi)	16
John Vitez, Barton, O.	12
Mart. Judnich, Waukegan, Ill.	12
Andy Krvina, Girard, O.	8
Joseph Korsch, Detroit, Mich.	7
Louis Barborich, Milwaukee, Wisconsin	6
Louis Malenshek, Pueblo, Colo. (2 novi)	6
Joseph Obiak, Chicago, Ill.	4
John Rak, Chicago, Ill.	4
Louis Zorko, Chicago, Ill.	4
A. Slobodnik, Crested Butte, Colorado	4
Frank Klunev, Chisholm, Minn.	4
Anton Udovich, La Salle, Ill.	4
Lovrene Bajc, Fairport Harbor, Ohio	4
Mat Malnar, Willard, Wis.	4
John Goršek, Springfield, Ill.	4
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	3
Frances Vidmar, Chicago, Ill.	2
Luka Groser, Jr., Chicago, Ill.	2
Frank Remitz, Rock Springs, Wyoming	2
Jacob Kunstelj, Ely, Minn.	2
John Teran, Ely, Minn.	2
Peter Benedict, Detroit, Mich.	2
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	2
Mary Stroy, Indianapolis, Ind.	2
Frank Hribar, Cleveland, O.	2
K. Erznovnik, Red Lodge, Mont.	2
Skupaj 206 naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 162 naročnin.	

Slavo velikih mož je vedno treba presojati, s kakšnimi sredstvi so si jo pridobili. — Rocheforcauld.

"I'M A MERCHANT IN NORTHERN ILLINOIS"

"Jaz sem veletrgovec" v Severnem Illinoisu že dolgo časa. Zalam ljudi tega okrožja z mnogimi potrebščinami. Rad trgujem v tem kraju, ker ljudje so tu podjetni in napredni. Videl sem prihajati in napredovati trgovce in izdelovalce v tem kraju. Blizina čikaškega trga in dobre prometne zveze delajo ta kraj idealen za trgovino. Moja žena in jaz sva vesela, da se naša družina vzgaja v tem kraju. Severni Illinois je rodoviten kraj in ima dobre šole, dobre življenske razmere in čudovite prilikožnosti."

Industrije imajo v tem kraju izredne ugodnosti: Železniško središče Zed. držav * Svetovno zračno postajo * Vodno plovo * Zemljepisno središče Z. d. * Veliko finančno središče * Velika tržna središča * Pridelke živeža in izdelovalno središče * Vodi v proizvodnji jekla in železa * Dobre delavske razmere * 2,500,000 kilowatov moči * Rezerve premoga * Dobro vladno vodstvo * Dobro življenje * Za davke dobro postrežbo.

TA TRGOVEC je eden izmed navdušenih trgovcev Severnega Illinoisa. On, kakor mnogi drugi v tem kraju vedo, da je ta kraj najbolj podjeten in moderen kraj na svetu. Chicago in Severni Illinois sta resnično središče Združenih držav in je blizu vseh ameriških tržnih krajev in virov sirovini.

Hito razvijajoče se zračne zveze vežejo te kraje s skoro vsakim trgovcem na svetu. Ta družba stavlja v bodočnost Chicago in Severnega Illinoisa vse zaupanje.

Vsebinska tega oglasa je enaka eni izmed serij, ki jo objavljamo po vsej deželi, da pokažemo številne industrijske prilikožnosti, ki se nudijo tu. Ako vi veste za kako podjetje, ki išče nov lokal, vas prosimo, da nas obvestite, da bo nam tako močeno v sodelovanju z drugimi, ki so zainteresirani v napredek Severnega Illinoisa, podati takim resnična pojasnila o tem kraju.

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK
Cena \$5.00
IN
ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO
Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 2617

93 Industries selected Chicago, and Northern Illinois for establishing new plants during the first 8 months of 1946.

WAR PROFITS ARE - ONLY PROFITS

We must add another word about the gigantic war profits of which we wrote recently.

We know why we object to the fact that a few people were able to pocket big "takes" while the nation was at war; we're opposed to the profit system. But we just can't see any consistency in the objections of Americans who approve of and vote for the private-profit economy.

After all, war profits are merely profits. Where, when or how they're taken doesn't make any difference. Not under the capitalist system.

The Roosevelt fortune was founded in an anti-social opium business. But the dollars that gravitated to the late president and his family had the same functions as any dollars that a preacher or a prostitute might have accumulated. With those dollars, as with all surplus dollars, it is possible for their owners to get possession of the nation, to control the jobs of the nation and to exploit the people of the nation for their further profit.

That, we say, is capitalism! That's how capitalism works, how it is supposed to work and the only way in which it can work. Moreover, the racket is upheld by the laws of the land.

We're not so much opposed to any person getting more dollars than he knows what to do with—although why any sane man would want them in a decent economy is more than we ever could understand. What we are opposed to is the system that permits the owner of dollars to take what other people make by the labor of their bodies. Dollars are like a gun. We wouldn't want to deprive a man of the right to own a gun. But we favor laws that limit use of the gun. Also we would prohibit the owners of dollars from using their profits to rob workers.

Very well, we are a profit-making generation—and most of us have cast our votes to remain that way. So let's be consistent. Let's recognize the right of those war-profiteers to take what other people make from now on.

Let's recognize the same right for their children to ride upon the backs of our children... and so on for generation after generation —

Until we're ready to abolish capitalism and inaugurate the profitless economy that Socialists advocate.

We need some kind of a system and it's got to be one thing or another. So let's not weep about the results of our own decisions. We Americans asked for it. So we're getting it.—Reading Labor Advocate.

NEXT WAR WILL DESTROY MOST OF MANKIND

Will we destroy civilization. There are sensible men who predict the early advent of World War III. Some men speak of another war as inevitable; others point out that the conflict, which would undoubtedly result in the total collapse of civilization, is preventable.

It is up to us. We must learn the causes of war, the way to eradicate these causes and, above all, we must discipline ourselves that civilization moves toward greater security for every man and away from the chaos and devastation of another war.

It is not enough to frighten ourselves with the results of another war. The physical and psychological horrors of war are still fresh in our minds.

It has recently been said that World War III would leave not more than 10 per cent of the world's population alive. We have the atom bomb with still unexplored potentialities for destruction.

Recently word has leaked out in Washington that research in methods of disease warfare are far advanced. Germ warfare is said to be more horrible and far reaching than atomic warfare. Who wants war? It seems incredible that anyone can. Nevertheless, there is a small group of men who, for their own selfish advantage, would lead us down the path to race suicide.

Indifferent to the welfare of the masses of people and blind to their own long-term interests, the group who reap incredible economic advantage from war and the policies which lead to war, press mankind toward the brink of annihilation.—The Indianapolis Union.

Through you, by the power of your brain and hand,
All the predictions of the prophets,
All the wisdom of the sages,
All the dreams of the poets,
All the hopes of the heroes,
All the visions of the martyrs,
All the prayers of the saints
Shall come to pass.
Through you the dark and bloody chronicles of the
brute shall cease and the story of man shall begin;
And lo and behold, my brothers, this shall be called
revolution.
—Arthuro Giovanitti.

The Shortage—There is no Such Thing—Only Greed For Profits

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

THE MILLIONS of spoken and printed words that are now being handed out to explain the meat shortage—and other shortages as well—are just pure bunk. They are intended not to enlighten, but to confuse, and the American people need to discount those phony "seasons" and do some original thinking.

There is only one explanation why the American people can not have abundance in this year of 1946. It is because Americans tolerate an economy that is not geared to abundance for the people but to profits for an owning class.

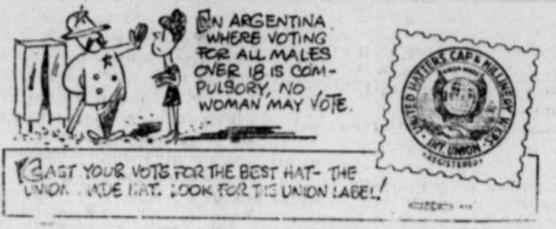
I am passing the buck to the American people themselves because there is where it belongs. They are the ones who have consented to continue a private-profit economy in which those things that are vitally necessary to all of the people are owned by and operated according to the decision and for the profit of a few people.

"WE PLANNED IT that way," said the late F. D. R. in a speech explaining his devices for making the private-profit economy work by the hope of labor controls and government deficits.

Well, those same words are a better explanation of why we have shortages now than all the political palaver and journalistic tripe that has been used to befuddle the minds of Americans.

We planned shortages when we voted in election after election to tolerate economic autocracy and

THE MARCH OF LABOR

MORE WORKERS INSURED BY FACTORY ACCIDENTS

On-the-job accidents are on the rise again, the Department of Labor reported. During the second quarter of 1946, over 124,000 workers were disabled from work for a day or more because of mishaps. That's a rise of 16,500 over the previous quarter.

Over 400 workers died from the injuries and 5,200 suffered permanent impairment, the Department declared. It blamed the rise mainly on increased employment.

No Immediate Danger Of Oil Running Out

Ever so often gloomy prophets burst forth with predictions that our oil resources are petering out and that it won't be many years before it will be necessary to secure a substitute for gasoline to keep our automobiles running.

The cry has been heard so often that nobody gets excited any more. There never has been any reason for alarm.

After the wells run dry, we have shale in unlimited quantities, from which oil can be extracted when it is profitable to do so. Some scientists say that this supply alone will last for a thousand years. And petroleum can be obtained from coal, of which there is an almost inexhaustible supply.

But it will be some time before it will be necessary to fall back on these reserves, according to statements made at a gathering of chemists at Chicago.

A Standard Oil official declared that new methods discovered during the war make it possible to convert into gasoline three-fourths of all the oil that comes out of the ground. Last year only 41 per cent of the oil produced in America was actually converted into gasoline, and that figure was much higher than in previous years.

It was also revealed that the United States alone has in excess of 20,000,000,000 barrels of oil underground, and that there is every likelihood that vast new resources will be discovered before the danger point is reached.

A Short History Of England

Dr. Herbert Howells at the Edinburgh Musical Festival said in reference to the historic material in Scotch ballads and songs: "How lucky you are that you can sing your Scotch history. In England we have to learn it all out of books. I should love to be able to sing English history as you do."

So Mathew Bird obliged the Doctor by compiling the following short history of England in verse and running it in the Glasgow Forward. We doubt whether the Doctor will like it.

We'd a market for woad English industry thrived,
But we all got a bath when the Romans arrived!
Our cowmen were rude and uncivil our tanners,
Till the Normans got busy improving our manors!
We pitied poor Europe, we gave it a chance
By landing at Calais and taking all France!
On the way back to England how bright were the scenes,
In the fire we were burning the Maid of Orleans!

The monks held the land but were chased for their lives,
And Henry was free then—except for his wives!
Then we conquered the Scots for the good of their health,
But still we'd a grouse—on the moors at "The Twelfth!"
Ere the Beaverbrook Press was a name or a hope
We fought the Chinese for the right to sell dope!
O England! Dear England! We sailed from your shores
To challenge aggressors and free the poor Boers!

We fought the old Kaiser, we cursed and saw red,
We died in the trenches—he died in his bed!
But the years in between were a test for the soul,
A few lived like Winston, the rest on the dole!
So we built up the Nazis, gave Stalin a frown,
Then thanked the Red Army for knocking 'em down!
That's briefly the history of England, the Strong,
So strike up the lyre, and proceed with the song!
MATTHEW BIRD.

HIGHWAYS BECOME MORE DANGEROUS

Traffic deaths began rising in September and will continue to rise during October and November, according to charts contained in the 1946 edition of Accident Facts, published by the National Safety Council, Inc.

The heaviest death rate will occur between October 1 and December 1, if this year follows the pattern of previous years tabulated by the National Safety Council, which shows this to be the most dangerous period of the year.

Traffic deaths during the last 10 years numbered 322,200 and during the next 10 years they will total 500,000, according to the forecast of the safety council.

Last year 28,600 persons died in traffic accidents. Next year the total is expected to be 44,000.

If the death rate established in the first three months of 1946 continues, the fatalities for this year will total 32,480. However, with October and November, the most dangerous period of the year ahead, the year's toll will probably be substantially higher.

Charts following show the death rate by states and the major causes of fatal accidents. A surprising fact is that the sparsely settled states of the West have the highest death rate in the nation, while New York, with the greatest motor traffic of any state, has almost the lowest death rate.

Pennsylvania, also with a tremendous number of cars, likewise has a better safety record than the states of the South, Midwest or West.

Officials of the safety council ascribed the low death rate in New York and Pennsylvania to good condition of the highways and better enforcement of the traffic laws by the state and local police.

The importance of traffic enforcement is indicated by the chart which reveals that 86 per cent of the fatal accidents in cities involved drivers who were violating the traffic laws. In rural accidents, they involved 75 per cent of the drivers.

In both urban and rural fatalities last year the greatest cause was excessive speed.—The International Teamster.

SLAV RADIO HOUR ANNIVERSARY

George Marchan's popular Yugoslav Radio Hour which is heard on WGES every Sunday morning will observe its thirteenth anniversary on Sunday, October 27, at Sokol Chicago Hall, 2345 S. Kedzie Ave., Chicago, Illinois.

The program will open at 3:00 P. M. and will feature well known performers and singers. Ada Lynt will be mistress of ceremonies. The entire program is under the direction of George Marchan.

CLOSE GRAIN EXCHANGE, URGES LAGUARDIA

Recently the "Little Flower" went into Iowa to make a speech at Des Moines. LaGuardia is never commonplace. He wasn't on this occasion. Sandwiched in between his witticisms was a great truth:

Grain exchanges should be wiped out. Speculation in food should end. "Ticker tape ain't spaghetti," he shouted, and although his hearers were mostly members of the Chamber of Commerce, they roared approval.

Obviously, the price a farmer receives for his produce and the price a consumer pays for that produce should not depend on the whim of a crooked gambler who calls himself a grain broker. When will Congress close these most vicious of gambling houses?

News on the Four Winds

Equal pay for equal work is the policy which governs the employment of waiters and waitresses in the British House of Commons restaurant.

Moscow authorities have com-

puted the total destruction or damage of religious edifices by the German invasion at 1,670 Orthodox churches, 69 chapels, 532 synagogues, 237 Roman Catholic churches, and 258 other centers of worship.

Two birth control clinics will be set up in Bombay, according to present plans of the municipality, a move which is backed by the Bombay Presidency Women's Council.

Brazilian gov't has been importing agricultural machinery, which it has purchased abroad and is reselling to farmers at cost.

Bulgarian students, according to a new decree, will be able to study in the future in only two foreign countries—Rumania and Switzerland.

Income Tax Cuts

Proposal to cut income taxes are meeting strong pro and con arguments. The demand for lowered income taxes comes from big industrialists, whose \$100,000 tax bills would be cut to \$50,000 and lower. They save \$50,000 or more.

The coal digger, the butcher, the baker and the candle stick maker, who now pay from \$50 to \$150 a year income taxes, would save a few paltry dollars.

Who wants taxes cut? You figure it out! If taxes were eliminated entirely on incomes of \$3,600 a year or less, then the worker would be enabled to gain more by the few dollars added to his purchasing power.

On the other hand, great reductions in favor of the wealthy take that much more out of the treasury and require the payment of thousands of workers to make up the loss.—The Progressive Miner.

SOME "FORGOTTEN" FACTS

The warmakers' chief distinguishing characteristic is their supreme contempt for the intelligence of the people. Their propaganda, designed to induce the people to go along with the Truman-Byrnes-Vandenberg "get tough with Russia" policy, is made up of half-truths, omissions and outright lies. The Soviet Union is being portrayed in the monopoly press as an "aggressor" nation. Some of the facts which the press is neglecting to publish include the following:

1. In "Top Secret," Ralph Ingersoll said: "We had agreed at Yalta to turn over the Russian sphere in Germany as soon as hostilities were over. Instead, on Churchill's personal persuasion, we rattled a saber at the Russians across the Elbe for months before we went back to our territory with all the grace of a grudging giver." Further, as the National Committee to Win the Peace charges, America has widened the breach between her and a great ally by advocating a policy of double standard in world affairs, "whereby what the Russians did in Europe was our business, while what we did in Asia was none of theirs."

2. An important part of the Potsdam agreement was the pledge to de-nazify the various zones in Germany. Russia has done a good job in living up to this agreement. The American and British zones are crawling with nazis in positions of influence. And our latest "contribution" to world peace is Jimmy Byrnes' Berlin speech.

3. We have raised all kinds of hell because Russia does not see fit to recognize our claim to share control of the Danube in Russia's sphere of influence. The Soviet Union demands that the Danube be controlled by a commission of the countries who live on and by the Danube. America is 8,000 miles from the Danube. Britain is 2,000 miles from it. Insistence upon our claim for control will make it logical for us to offer Russia control of the St. Lawrence and the Amazon.

4. America has never been invaded from North or South America, but Russia was invaded twice in 30 years from eastern Europe—unprovoked invasions. These two invasions cost the Soviet Union 15 times as many military deaths as America and Britain TOGETHER have lost in two world wars. Her country was razed by war. If Russia wants security after that, does it mean she is an aggressor nation?

5. Who is the "aggressive" nation? Russia has extended her influence to 12 new nations. We have extended ours to 56 new nations, islands and "defense" areas. Russia's farthest new bases are 600 miles from her frontiers. America's are as much as 7,000 miles away. The people are demanding the facts. The above are just a few.—Challenge.

The Elephant and the Jackass

During the past week we have been privileged to listen to an argument between two men who agreed that it would be desirable to eat a grade-A steak but who fell into disagreement when the price control was mentioned. One was a Democrat who favored OPA. The other was a Republican who argued for "free" competition.

Here's a condensation of the debate:
Republican: "You'll never get rid of these shortages as long as OPA is in existence. What this country needs is abolition of all controls. Then the big guys will stock up again."

Democrat: "Yes, and pay all kinds of prices for everything you buy. Nix, I'll keep controls."

We say it was a privilege to hear that discussion because we now suspect that we have finally found the answer to a question that has been bothering us for some time: What is the difference between a Republican and a Democrat?

A Democrat is a fellow who would be willing to starve because there's no food to buy, while a Republican is a bozo who wants to stop eating because he hasn't enough money to buy food.

Perhaps we should stop right there and permit our readers to complete this editorial for themselves. However, for the sake of those Democrats and Republicans who may read these lines we will add another definition:

A Socialist is a person who wants to produce abundance for the sole purpose of using what he produces.—Reading Labor Advocate.

Why Yugoslavs Closed U. S. Information Bureau

Thomas F. Reynolds in The Chicago Sun

Washington.—There is something wrong with the way the United States embassy is operating in Yugoslavia and it is time that something is done about it.

In the high indignation expressed by Acting Secretary of State William L. Clayton on Yugoslavia's closing of an American information bureau at Belgrade, one important—and embarrassing—fact has been thoroughly overshadowed. That is that the hands of the United States were not entirely clean in the affair.

It is not popular these days to defend the totalitarian regime of Marshal Tito of Yugoslavia. But the first rule in equity is that he who seeks equity must do equity. So in putting their case before the world, in seeking the right to maintain an information bureau in Belgrade, Americans should know what has been going on.

Tito's decision to close the information bureau followed a remarkable series of events revolving around one Eric L. Pridanoff of Alhambra, Calif., and the export to Yugoslavia of some of the purely domestic brand of William Randolph Hearst's variety of American journalism.

Pridanoff's Background
Pridanoff was an "economic analyst" on the staff of the American embassy at Belgrade.

He went there from Rome soon after the liberation, and served until about the first of this year. The new Yugoslav ambassador, Sava N. Kusanovic, charged in this case that "the kind of work Mr. Pridanoff did in Belgrade is condemned in every state in the world regardless of regime." The State Department says this is ridiculous, that his work was legitimate and was concerned only with economics.

After being dropped from the State Department payroll on his recall home this summer, Pridanoff did a series of articles for the Hearst Los Angeles outlet, The Herald and Express. The articles were based, he said, on his observations in Yugoslavia and were well calculated to make Mr. Hearst happy. They comprised a savage attack on the entire Yugoslav regime and reserved some special invective for Tito.

A BAD ODOR
These articles soon turned up in Belgrade and were mimeographed in the United States information office in the U. S. embassy. Richard C. Patterson, our ambassador there, explained later that they were mimeographed by an employe without authorization for the edification of Pridanoff's American friends in the embassy. No copies got out of the embassy, he said.

On the other hand, the Yugoslav government immediately learned of the activity, and complained formally. Patterson said he fired the man who mimeographed them. And now Kusanovic in Washington, charges that "several thousand copies printed in Serbo-Croat" were distributed by the information office. This the State Department indignantly denies.

But even on the record of the State Department defense, there is a bad odor about operations of the information bureau in Belgrade. If, as Patterson confirms, the Pridanoff pieces were mimeographed for the benefit of his American friends in the embassy, there is something revolting about the picture of American diplomats abroad mouthing the juicy creations of the Hearst press, even for their private delight.

Those facts should be remembered by Americans when they read Clayton's official statement on the incident proclaiming that the issue is "whether the people of that country were to be denied the basic freedom for which the American people with their allies undertook the war against Fascism."